

ОСИГУРАНИКА

ГЛАС

ГОДИНА XLII • БРОЈ 18 • БЕОГРАД, 30. СЕПТЕМБАР 2010. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Др Јован Кркобабић,
потпредседник Владе Србије
**СЕДАМ МИЛИЈАРДИ
ЗА ПОМОЋ
ПЕНЗИОНЕРИМА**

Први корак до
Централног регистра
**СВЕ ПРИЈАВЕ
НА ЈЕДНОМ
ШАЛТЕРУ**

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0700/017-017
ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА
011/30-60-680
0 – 24h

Др Јован Кркобабић

ДИРЕКТОР:

В. д. Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-437

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Шта је дефиниција среће? Постоји ли нека универзална срећа, неко стање које би усрећило сваког човека на планети, или она за свакога представља нешто друго? Појам среће је нашироко проучаван и објашњаван кроз читаву људску историју, али и поред свих теоријских расправа можемо само да се сложимо да су параметри среће растегљиви као и она сама. Већину људи срећним чини добро здравље, многе када имају некога ко им се радује, има их које усрећују материјалне вредности, а неким је довољан и ведар дан. Дакле, срећа је индивидуална и сваки човек за њу има своју меру. Али, да ли је баш тако?

Једно озбиљно истраживање обављено недавно у Великој Британији показало је да новац људе и те како чини срећним, али само ако га имају више од пријатеља или комшија. Поређења су показала да ма колико висока била њихова примања, то за њих постаје небитно уколико пријатељи или суседи имају

више. Једно раније истраживање је показало да код људи који се осећају понижено због материјалног успеха својих пријатеља постоји већа опасност да оболе од срчаних тегоба, дијабетеса, чира и високог крвног притиска. Насупрот томе, поседовање више новца и материјалних добара од људи из околине омогућава уживање извесног друштвеног положаја и свест о сопственом успеху.

Можда је, анализирајући ова истраживања, уствари тачније закључити да су љубомора и завист главни разлози због којих су људи несрећни. Јер, како каже стара пословица – срећу и дугу не видимо изнад своје куће, већ само изнад туђе.

На крају, како спојити идеале и реалност аутентичне среће? Како направити тај хармонични склад између материјалног и духовног? Одговор је да морамо сами ићи том стазом и водити рачуна да нас срећа успут не мимоиђе. Није лако, али је ипак теже живети несрећан.

М. Јовановић

Међународни дан старих

Србија је, са 15,7 одсто старог становништва, четврта у свету по броју особа старијих од 65 година. Стручњаци УН предвиђају да ће до 2050. године први пут у историји човечанства број старих у свету премашити број младих, док је у Србији број становника млађих од 15 година већ готово изједначен са бројем старијих од 65 година. Због тога наша земља мора да иновира Стратегију о старима, да се прилагоди новим реалностима и изађе у сусрет стварним потребама старијих грађана.

Поводом 1. октобра, Међународног дана старих, потпредседник Владе Србије, Јован Кркобабић, указао је на то да су се стари својим радом одужили друштву и да је неопходно да им се и у периоду транзиције обезбеди достојанствен живот. Представници Геронтолошког друштва Србије, Црвеног крста Србије,

Савеза пензионера Србије, Савеза бораца Србије, оцењују да је посебно тежак положај сеоских старачких домаћинства. Ове организације указују и на слабу координацију удружења и институција који се баве проблемом старих, њиховом дискриминацијом, као и на потребу развоја институционалне мреже социјалних установа које брину о најстаријима.

Према резултатима пописа из 2002. године, више од 900.000 особа у централној Србији и око 300.000 у Војводини старо је 65 и више година. Поводом Дана старих истиче се да старе особе не смеју да буду третиране као терет друштва, већ као његов саставни, врло осетљив и значајан део, и да заслужују највећу друштвену пажњу. Подршка у решавању свих проблема са којима се суочавају наши најстарији суграђани огледа се у удруженој, заједничкој борби и наступу да би се наведени проблеми лакше и ефикасније решавали.

Један дан у години посвећен најстаријима свакако не значи да им само тог дана треба поклањати пажњу и бринути о њима, већ треба да служи као својеврсни подсетник на то да свакодневно треба помагати, поготово онима који су без наше бриге препуштени сами себи.

В. А.

РАЗГОВОР СА ДР ЈОВАНОМ КРКОБАБИЋЕМ, ПОТПРЕДСЕДНИКОМ ВЛАДЕ СРБИЈЕ

Помоћ за 1,4 милиона пензионера

Ових дана највећи број пензионера у Србији добиће једнократну помоћ од 5.000 динара, равну оној коју су примили радници у јавном сектору. Помоћ ће примити сви чија је пензија испод 30.000 динара, и она ће свакако позитивно утицати на стандард пензионера, као и на пораст производње и промета. То је, истовремено, била и једна од тема о којима смо разговарали са др Јованом Кркобабићем, потпредседником Владе Републике Србије.

Од када сте Ви потпредседник Владе Србије више је изражена њена социјална одговорност. Да подсетимо читаоце „Гласа осигураника“ шта је све у том периоду учињено за побољшање положаја пензионера али и осталих грађана Србије?

У оквиру наше коалиције, чији програм мање-више обухвата сва битна подручја организовања државе, значајно место заузима програм социјалне сигурности. У условима дубоке економске, финансијске и социјалне кризе, а самим тим и моралног посртања на планетарном нивоу, па и у нашој земљи, изузетно је тешко водити успешну и праведну социјалну политику. Јавности је добро познато да је основно политичко тежиште ПУПС-а допринос стварању социјално одговорне државе, по узору на европске државе са најбољим социјалним програмом.

“ Уласком у Скупштину са пет посланика, кроз партиципацију у доношењу одлука, милионску популацију пензионера смо вратили на политичку сцену Србије и на тај начин им омогућили да значајно утичу на политичке токове и одлучивања у нашој држави. ”

ПУПС је настао превасходно као израз потребе заштите људског достојанства и социјално-материјалног положаја пензионера. И баш тај део нашег програма био је у почетку и основни задатак који смо одмах по конституисању власти наше коалиције у највећем степену и испунили. Испуњавање тих почетних

За једнократну помоћ нашим најстаријим суграђанима обезбеђено скоро седам милијарди динара. Право на помоћ оствариће чак 77 процената укупног броја пензионера у Србији

Др Јован Кркобабић

задатака је само један мали сегмент у комплексу питања и решења која чине социјално одговорну државу. Самим тим је и мисија ПУПС-а, као политички одговорне и државотворне партије, на самом почетку. То подразумева да пред нама, као и пред целом коалицијом, стоји још низ изузетно великих и тешких задатака које морамо испунити према нашем народу и држави.

Преузимањем улоге потпредседника Владе задуженог за социјалну политику и друштвене делатности било је потпуно природно да отпочнем са решавањем

ових основних задатака. Већ у новембру 2008. године повећали смо пензије за 10 одсто, уз четири одсто редовног усклађивања – што чини укупно 14 одсто повећања – чиме смо знатно поправили социјално материјални положај пензионера Србије. Уласком у Скупштину са пет посланика, кроз партиципацију у доношењу одлука, милионску популацију пензионера смо вратили на политичку сцену Србије и на тај начин им омогућили да значајно утичу на политичке токове и одлучивања у нашој држави. Данас могу врло одговорно да кажем да су

управо ови позитивни помаци значајно допринели одржању економско-социјалне стабилности земље.

И поред напорних преговора са ММФ-ом успели сте да се изборите да и пензионери добију једнократну помоћ од 5.000 динара, и за то сте добили подршку Владе Србије. Је ли било тешко то изборити?

Већ сам у више наврата на ово питање дао одговор. Али, и сада желим да нагласим да су разговори са ММФ-ом, Светском банком и другим међународним финансијским организацијама били доста дуги, тешки и сложени. Разговори су вођени у пет етапа, и сада могу да кажем да смо из тих разговора изашли не у свему како смо желели, али да смо по-

Посебно желим да истакнем да ће се плате у јавном сектору и пензије, као економска категорија, усклађивати у истом проценту, што представља изузетно велики искорак у односу на решења у постојећем Закону. Томе желим да додам још једну посебност: постигли смо споразум да се пензије и плате у јавном сектору током 2011. године ускладе три пута и то 1. јануара, 1. априла и 1. октобра. Ово посебно подвлачим зато што је то својеврстан куриозитет, јер се кроз дугу историју постојања пензијског система усклађивање вршило само два пута годишње.

Да ли сте задовољни сарадњом са удружењима пензионера широм Србије?

ње заједничких стратегијских циљева које сам прецизније дефинисао одговарајући на Ваше прво питање. Сматрам да оваквим организовањем и сарадњом ПУПС-а и Савеза пензионера можемо дати изузетан допринос развоју Србије и стварању праведнијег друштва у складу са цивилизацијским тековинама и функционисањем најбоље организованих држава Европе.

Да ли је у плану још нека врста помоћи за пензионере?

Организације ПУПС-а и Савеза пензионера Србије, тамо где ПУПС партиципира у власти, организовано врше читав низ активности, које су пре формирања ПУПС-а биле апсолутно независне. Организује се новчана помоћ за најсиро-

Оваквим организовањем и сарадњом ПУПС-а и Савеза пензионера можемо дати изузетан допринос развоју Србије и стварању праведнијег друштва у складу са цивилизацијским тековинама и функционисањем најбоље организованих држава Европе.

Потпредседник Владе са делегацијом ММФ-а

стигли више од очекиваног. Између осталог, као што Вам је познато, поред бројних усаглашавања око битних елемената у новом пензијском систему, обезбедили смо и исплату једнократне помоћи за готово 1,4 милиона пензионера.

Помоћ ће добити сви чија је пензија испод 30.000 динара, што је знатан број пензионера. Колико ће њих добити овај додатни чек?

Право на једнократну помоћ у износу од 5.000 динара оствариће 1.379.187 пензионера, односно 77 процената укупног броја пензионера у Србији. За ту намену било је неопходно обезбедити шест милијарди и 895 милиона динара и то смо и учинили.

Како ће се убудуће усклађивати плате и пензије?

Савез пензионера Србије са својим удружењима која деценијама раде у свим општинама Србије и ПУПС чине неодвојиву целину, јединствен корпус огромног броја људи који стреме истом циљу: успостављању социјалне државе у нашој земљи. Наравно, постоје и мале разлике. Удружења пензионера се баве социјалним радом, организовањем помоћи и снабдевања пензионерских породица, културним радом, дружењима и окупљањима у циљу бољег упознавања и зближавања људи из свих крајева наше земље. Они чине основну базу ПУПС-а, а ПУПС, као политичка партија, представља ону снагу која обједињује не само пензионере Србије, већ и све остале социјално угрожене групе и категорије грађана. Задатак је остваре-

машније пензионере, бесплатан превоз, отварање клубова за дневни боравак пензионера, организује се медицинска помоћ, помоћ самохраним и болесним пензионерима у снабдевању животним намирницама и одржавању хигијене, као и читав низ других врло корисних активности како би се живот социјално угрожених грађана учинио што подношљивијим. За то имамо пуно примера – Јагодина, Краљево, Београд, Нови Сад, Лесковац, Ниш, али и још десетине и десетине локалних самоуправа. Ја знам да све ово што чинимо још увек није ни приближно довољно. Зато ћемо у наредном периоду удвостручити наше напоре у овом правцу. Ево, то Вам је ПУПС и Савез пензионера Србије данас.

Редакција „Гласа осигураника“

ДАНИ РАЗГОВОРА ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА СРБИЈЕ И АУСТРИЈЕ

Зоран
Пановић

Стручна помоћ на лицу места

На разговорима ће учествовати представници фондова земаља учесница, који конкретно раде на спровођењу система пензијског и инвалидског осигурања, тако да ће заинтересованим грађанима моћи на лицу места да пруже стручну помоћ, савет, правно тумачење, омогућиће им да остваре увид у предмет и сл., дакле све што је везано за остваривање права применом билатералних споразума о социјалном осигурању.

– Праксу одржавања дана разговора има више земаља Европске уније. На тим разговорима учествују представници пензијских институција две државе, с једне, и осигураници и корисници права из ПИО, с друге стране. За разговоре се пријави и по неколико стотина корисника и осигураника, који том приликом од представника надлежних институција добијају одговоре на питања у вези са проблемима који се појављују у примени билатералних споразума. Дани разговора у знатној мери доприносе ефикаснијој примени споразума о социјалном осигурању и решавању конкретних проблема корисника права и осигураника. Аустрија

има такву праксу са девет европских земаља – истиче Пановић.

Да би се што ширем кругу заинтересованих омогућило да учествују на разговорима, као и да би координација била што боља, у ове активности се укључило и дипломатско-конзуларно представништво Србије у Аустрији, као и удружења наших грађана у тој земљи.

– У свакој филијали, служби и испостави Фонда у Србији (170 пунктова) постављамо информативни плакат о данима разговора, на којем се налазе сви битни детаљи с бројевима телефона преко којих би требало заказати појединачни термин. Истовремено, позвали смо грађане који имају познанике у Аустрији, који ће остварити или су већ остварили право из пензијског и инвалидског осигурања применом Споразума о социјалном осигурању између Србије и Аустрије, да их обавесте о овој ванредној погодности да своје проблеме или недоумице могу једноставно решавати у директном разговору са представницима Фонда – наглашава Зоран Пановић. **Г. О.**

У Бечу ће се, 20. октобра, одржати аустријско-српски дани разговора представника пензијских фондова две државе са осигураницима и корисницима права који живе у Аустрији и који су своја права остварили применом Споразума о социјалном осигурању између Републике Србије и Републике Аустрије.

Сви заинтересовани моћи ће, уз претходно заказан термин, да добију потребне информације у вези са својим предметом, као и бесплатну правну помоћ.

Будући да је српска дијаспора у Аустрији веома бројна, као и да велики број српских држављана већ користи право на пензију по основу стажа у овој земљи, реално је очекивати велико интересовање за ове разговоре.

По речима Зорана Пановића, директора Завода за социјално осигурање, установе која је заједно са Републичким фондом за пензијско и инвалидско осигурање иницирала ове међудржавне активности и формирала тим за припрему и реализацију интернационалних разговора, у последње три деценије није било оваквих активности:

– Свакодневна пракса и разне дилеме, питања и потребе осигураника и пензионера који раде у иностранству или су остварили право у другој земљи, наметнули су потребу организовања оваквих разговора. Дани разговора са Аустријом су почетак активности које намеравамо да континуирано наставимо и са другим земљама. Оно што је сигурно у овом моменту јесте заказан термин разговора са Немачком, у марту следеће године. Напомињем да ће са сваком земљом разговори бити организовани и у Србији, што значи да ће инострани пензионери који живе у Србији имати прилику да о свом предмету добију јасну информацију на разговорима у Београду.

Сусрети директора у Љубљани

У Љубљани су, од 28. до 30. септембра, одржани сусрети генералних директора фондова и завода за пензијско и инвалидско осигурање са подручја некадашње СФРЈ, којима је присуствовала и директорка Фонда

ПИО, Драгана Калиновић. Челни људи институција које се баве пензијским и инвалидским осигурањем на просторима некадашње земље разговарали су о актуелним проблемима специфичним за своје средине.

У оквиру сусрета у Љубљани одржана је конференција „Европски модели социјалне политике и изазови старења друштва“, као и више округлих столова, а посебно интересовање владало је за десети Фестивал трећег доба на тему „Пут ка благостању и социјалној укључености“. **Г. О.**

Студенти дугују потврде

Средњошколци – корисници породичних пензија, имали су законски рок до 30. септембра да надлежној филијали Фонда доставе потврду о упису нове школске године. Свима који нису доставили ову потврду до краја септембра биће обустављена исплата припадности. Они, међутим, не губе право на пензију, већ Фонд привремено обуставља исплату, док се не поднесе доказ о редовном школовању. Фонд је на септембарским чековима подсетио средњошколце на њихову обавезу, а то ће урадити и на следећем чеку.

Студенти имају још месец дана времена да донесу потврде о уписаној наредној години студија.

Пензионерска олимпијада у Сокобањи

Савез пензионера Србије организује за старије суграђане Олимпијаду спорта, здравља и културе посвећену квалитетном и испуњеном животу у трећем добу. Олимпијада ће се одржати од 30. септембра до 4. октобра у Сокобањи. Екипе ће чинити од три до пет такмичара, а оне ће представљати општине, регионе, организације цивилног друштва или удружења грађана.

Највећи аква парк на Балкану

На путу од Бачког Петровца према Новом Саду, „Аква терминг инвест“ из Републике Словачке гради највећи и најмодернији аква парк на Балкану. Вредност инвестиције, која ће бити реализована на парцели од 20 хектара, износи близу двадесет два милиона евра.

Инвеститори су потписали вероватно јединствен споразум са локалном самоуправом, која је преузела на себе задатак да максимално скрати административне процедуре. Министарство пољопривреде је, на захтев општине Бачки Петровац, врло брзо одговорило и у кратком року спровело процедуру раздеобе приватне и државне земље, омогућивши тако да се формира парцела потребна за градњу планираног комплекса.

Ову локацију недавно је посетио председник Извршног већа Војводине, др Бојан Пајтић, који је истакао не само вредност овог највећег до сада улагања из Словачке у Покрајину, него и нове могућности запошљавања најмање сто радника, и наговестио прилику за угоститеље и предузетнике из пратећих делатности који ће обогатити туристичку понуду општине Бачки Петровац.

Покрајинска влада ће такође помоћи реализацију пројекта, најпре кроз подршку за реализацију инвестиције, али и кроз програм подршке у отварању нових радних места, најавио је Пајтић.

Прва фијакеријада у Крагујевцу

У оквиру Седмог шумадијског сајма пољопривреде први пут је одржана „Крагујевачка фијакеријада“ у којој је учествовало 15 запрега.

Најпре је демонстрирана вештина вожења и управљања овим старим превозним средством, а потом су се фијакери, тачно у подне, провезли крагујевачким улицама.

Додељене су и награде најуспешнијим учесницима – пехар за најбољег кочијаша припао је Бојану Илићу из Крагујевца, а власник најбољег фијакера је Александар Живојиновић из Шопића. Прво место за вожњу фијакером и најлепшу запрегу припало је Миодрагу Пандуровићу из Аранђеловца.

Једнократна помоћ за ученике

Фонд за пружање помоћи избеглим, прогнаним и расељеним лицима обезбедио је за педесет средњошколаца из избегличких породица смештених у Војводини једнократну помоћ од 40.000 динара.

На свечаности уприличеној тим поводом уговоре о једнократној новчаној помоћи одликашима је уручио председник Владе АП Војводине, др Бојан Пајтић.

Исплата пензија

Исплата другог дела августовског чека пензионерима из категорије запослених почела је 25. септембра.

Бившим пољопривредницима први део августовских припадности исплаћује се од 21. септембра, када су пензије примила и пензионисана војна лица.

Самосталци ће целе септембарске пензије примити 2. октобра.

Управни одбор РФ ПИО

На седници одржаној 14. септембра Управни одбор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање је разматрао и усвојио Правилник о организацији и систематизацији послова у РФ ПИО и Одлуку о решавању Програма вишка запослених. Тиме је завршен процес рационализације броја запослених у Фонду, односно поступљено је у складу са законским одредбама и Одлуком Владе Србије о максималном броју запослених у државној администрацији.

Поменутом одлуком Фонд је имао обавезу да смањи број запослених за 12,6 одсто, што конкретно износи 461 запослени мање, односно укупно 3.133 радно ангажованих у целом Фонду ПИО.

У спровођењу ове одлуке Фонд је све време сарађивао са синдикалном организацијом, водећи рачуна да се ова законска обавеза испоштује што безболније. Готово сви запослени који су искористили социјални програм добровољно су се пријавили за престанак радног односа.

Чињеница је да није нимало лако спровести Програм решавања вишка запослених, али су руководство Фонда и стручна служба учинили све да се, првенствено поштујући принцип добровољности, ова законска обавеза реализује што професионалније и хуманије, у целини и у датом року.

Бизнис инкубатор у Врању

У бившем магацину компаније Јумко у Врању отворен је Бизнис инкубатор центар. У оквиру Центра адаптиране су просторије које је, уз плаћање симболичне закупнине, добило осам нових малих и средњих предузећа која запошљавају 40 људи. За адаптацију Центра из Националног инвестиционог плана издвојено је око 26,4 милиона динара, док је остатак новца обезбеђен из донација.

Бизнис инкубатор центар је отворен у оквиру обележавања пола века постојања Јумка, највеће компаније за производњу текстила у Србији.

Будућност Јумка је наменска производња, као што је шивење униформи и радних одела за Електропривреду Србије, Телеком, Београдски водовод. Јумко већ има потписане уговоре са Владом Србије, у вредности од три милиона евра за ове послове.

Кредити за предузетнике

На конференцији за новинаре одржаној 15. септембра у згради Владе Војводине, Теодора Влаховић, директорка Гаранцијског фонда АПВ, и Дарко Поповић, члан ИО Банке Интеза а.д. Београд, представили су услове конкурса за одобравање гаранција за дугорочне кредите намењене малим и средњим предузећима за куповину нове опреме из Италије. За реализацију конкурса гарантни потенцијал Фонда износи 150 милиона динара, плус 200 милиона динара кредитних средстава италијанске владе. Конкурс је отворен 13. септембра и трајаће до искоришћења издвојених средстава.

Ради се о повољним кредитним условима, а гаранције Фонда издају се на 50 одсто одобреног кредита. Конкурс је намењен предузетницима у раној фази развоја, а могу да конкуришу мала и средња предузећа из Војводине која послују најмање две године у делатности за коју траже кредите, имају годишњи обрт не већи од 50 милиона евра и запошљавају мање од 250 радника.

Предузетници могу да конкуришу за износе од 50.000 до 150.000 евра, а услов је, такође, да је најмање 65 процена капитала у приватном власништву. Рок отплате кредита је осам година, уз грејс-период од највише две године. Каматна стопа је фиксна и износи 4,9 одсто на годишњем нивоу.

Дечји октобарски салон

Традиционална ликовна манифестација Дечји октобарски салон одржава се од 1. до 23. октобра у Музеју примењене уметности у Београду.

Тема овогодишњег салона је „Мој уметнички пројекат за будућност“, а биће представљено око 300 радова деце предшколског узраста и основаца.

Изложени радови су из области примењене графике, илустрације, карикатуре, стрипа, фотографије, керамике..., а за време трајања Салона биће организована и радионица „Игрица – анимација – креација“.

СКУП ПРЕДСТАВНИКА ПЕНЗИОНЕРСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА У ПИРОТУ

Сусрети пензионера три округа

Почасни гост на скупу др Јован Кркобабић, потпредседник Владе Србије

Не догађа се често да се на једном месту истим поводом нађу пензионери у тако великом броју – њих преко три стотине из више градова југоисточне Србије: Ниша, Прокупља, Лесковца, Алексинца, Блаца, Куршумлије, Димитровграда, Бабушнице, Беле Паланке и Пирота, града домаћина, стигло је на 29. сусрете пензионера три округа: Нишавског, Пиротског и Топличког.

Ветерани из пензионерских организација и удружења из ових округа дошли су у Пирот да се виде и поздраве, да се друже и да чују свог председника, др Јована Кркобабића, потпредседника Владе Србије и председника ПУПС-а. Многи од њих су први пут дошли у овај град на Нишави, и нису се покајали јер се тог лепог сунчаног дана чинило да град и грађани Пирота живе за своје госте. Све је било подређено њиховом пријему и дочеку, који је организовало Општинско удружење пензионера, уз несебичну помоћ општине и најодговорнијих људи у њој. Поред њих, организацију овог догађаја помогли су Филијала РФ ПИО у Пироту и „Дунав осигурање“.

Др Јован Кркобабић са пензионерима

Сусрет је почео пријемом који је за представнике општинских и окружних удружења пензионера уприличио председник општине Пирот, мр Владан Васић. Он је госте укратко упознао са личном картом града и општине у целини, а затим су активности, по протоколу, настављене у сали Дома културе.

У препуној сали гостима и колегама из више градова југоисточне Србије најпре је срдачну добродошлицу пожелео Велимир Пејчић, председник Општинског удружења пензионера у Пироту. Он је нагласио да то чини у име 16.000 пензионера колико их има у Пиротском округу, од тога 14.000 у самом граду.

Учесницима скупа се затим обратио др Јован Кркобабић,

бурно поздрављен од свих присутних у сали. Он је пензионерима говорио о њиховом статусу данас, о пензија-

зионера у Прокупљу, и Мирослав Здравковић, председник Окружног удружења пензионера у Алексинцу.

Размењени су и међусобни поклони општинских удружења који се сваке године свечано уручују у овим приликама.

У име Општинског удружења пензионера Пирота, председник Велимир Пејчић уручио је др Јовану Кркобабићу поклон – мали ћилим с мотивима из пиротског краја, специјално направљен за ту прилику.

За учеснике двадесет деветих сусрета пензионера Нишавског, Пиротског и Топличког округа приређен је и занимљив културно-уметнички програм – присутне је одушевила женска фолклорна

Велимир Пејчић уручује поклон др Кркобабићу

ма и једнократној помоћи од 5.000 динара коју ће добити сви они чија је пензија испод 30.000 динара.

– Пензије никада, ама баш никада, неће бити мање од зацртаног у Закону, значи од 60 одсто просечне плате у Србији. Они који вам сервирају другачије информације, лажу вас – казао је у обраћању пензионерима три округа др Јован Кркобабић.

Двадесет девети скуп пензионера у Пироту поздравили су и Ђуро Перић, заменик председника Савеза пензионера Србије и посланик ПУПС-а у Народној скупштини, затим Мирољуб Коцић, председник Општинског удружења пен-

група, чланице КУД „Предраг Бошковић Павле“ из Пирота.

Једнодневном дружењу пензионера настављено је у вили „Дијана“ на заједничком ручку, где су се, уз песму и игру, задржали до касно по подне. Гост сусрета пензионера у Пироту била је и Нина Коваљева из суседне Бугарске, председница Удружења пензионера у граду Годеч.

Наредни, 30. сусрети пензионера одржаће се у Алексинцу, а примопредаја између представника удружења ова два града, Велимира Пејчића и Мирослава Здравковића, извршена је свечано пред целим скупом.

Стево Панакијевски

Било је и песме и игре

Креативни и у трећем добу

Осми фестивал стваралаштва старијих „Златно доба“ одржан је и ове године од 21. до 24. септембра, окупљајући старије којима је активност кроз стваралачки израз начин живота. Организатор фестивала био је Геронтолошки центар Београд – Дневни центри и клубови, а покровитељ Скупштина града Београда.

У простору Дома за старе „Бежанијска коса“ фестивал је отворио Милан Кркобабић, заменик градоначелника, уз присуство градског секретара за социјалну заштиту, Владана Ђукића. Бираним речима заменик градоначелника је истакао да је овај фестивал један од начина борбе против опште присутне дискриминације старијих и да ће град наставити да подржава старије у испољавању стваралачких потенцијала.

Свечани карактер отварању дао је културно-уметнички програм чланова Пензионерског аматерског културно-уметничког друштва (ПАКУД) Геронтолошког центра Београд. У наставку је изведен програм „Вербарт“, својеврсна смотра беседничара, здравичара и рецитатора. Највећу

пажњу изазвала је беседа „Ко сам ја у твом животу“, коју је говорила Љубинка Јосиповић из геронтолошког клуба „Лазаревац“, а коју је специјално за своју баку написао унук Стефан Костадиновић.

И други фестивалски дан био је садржајан: у Етнографском музеју – Манакова кућа постављена је изложба „На наш начин“ коју су приредиле секције за рукотворине двадесет београдских геронтолошких клубова и три дома за старе. Изложбу је отворила Драгана Стојковић, кустос музеја. У оквиру изложбе одржана је радионица колажа коју је водила Драгица Михаиловић из Геронтолошког клуба „Обреновац“. Фестивал је ове године продуцирао и представу „Скардлија“ у извођењу драмске секције ПАКУД-а. Представу је режирала Славица Јоцић по тексту Драгише Ћирића, првог председника Уметничког савета ПАКУД-а. Топлим аплаузом публика је на сцени Геронтолошког центра Београд наградила тромесечни труд свих који су допринели да ово музичко-сценско дело угледа светлост дана.

Фестивал је отворио Милан Кркобабић

Дневни центар и клуб за старије „Лазаревац“ добио је прилику да трећег дана фестивала представи јавности стваралачке активности, и то веома успешно, у три простора: у клубу у Улици краља Петра 25, у галерији „Симонида“ и у Центру за културу Лазаревац. Све креативне секције клуба су удруженим снагама доказале да је овај клуб један од најбољих у Београду.

Завршница фестивала припала је сликарима окупљеним на једнодневnoj ликовној колонији „Зелене боје Београда“, у Бојчинској шуми, чиме

је настављена пракса сликања најлепших београдских мотива. Фестивал је затворен у великој сали Руског дома доделом повеља „Златно доба“ врхунским пензионисаним уметницима из области музичког и драмског стваралаштва. Овогодишњим лауреатима, Микију Јевремовићу и Ради Ђурићу, признања је, у име организатора, уручила директорка Бранкица Јанковић. Заједнички изведеним програмом добитници повеља одушевили су присутну публику. Тиме је стављена тачка на „Златно доба 2010“.

Вера Витезовић

ЉУБОВИЈА

Регионално дружење пензионера

Организација пензионера Љубовије уприличила је 17. септембра веома успешно регионално дружење на којем је било више од четирисоту пензионера из Златиборског, Мачванског и Колубарског округа, као и из Бијељине и Угљевика у Републици Српској. Љубовијски ветерани су приредили веома леп дочек гостима.

Учеснике овог значајног скупа поздравили су Милисав Ђокић, председник Општинске организације пензионера, и Милован Ковачевић, председник општине Љубовија, који су захвалили гостима што су у тако великом броју дошли да се друже са љубовијским пензионерима.

На дружењу био је и уважени гост Ђуро Перић, председник Савеза пензионера Србије, који је, поздрављајући присутне, између осталог, рекао:

Ђуро Перић поздравља присутне

– Морам да вас подсетим на један јубилеј. Ово је већ петнаесто дружење пензионера из три округа и из Републике Српске и желим да нам свима у прелепој Љубовији буде пријатно и да проведемо један заиста диван дан у разговорима, весељу и радости које би требало да наставимо у оваквим сусретима.

Домаћини су се потрудили да гостима представе Љубовију, лепу варош на обали Дрине, њену околину и културне и историјске знаменитости. После ручка у „Марковим конацима“, дружење је, уз музички програм, настављено у пријатном расположењу.

Миладин Малишић

ПРВИ КОРАК ДО ЦЕНТРАЛНОГ РЕГИСТРА

Све на једном шалтеру

Уместо на три места и три обрасца, пријава радника на једном шалтеру и једном обрасцу

Од 1. октобра послодавци своје новозапослене раднике неће више пријављивати као до сада на три шалтера код сваке организације обавезног социјалног осигурања, при чему су попуњавали и три различита обрасца, већ на једном шалтеру попуњавајући један образац. Хоће ли тај одабрани шалтер бити у РФ ПИО или у РЗЗО зависи само од одређења оног ко пријављује раднике, односно од тога где му је ближе и zgodније.

– Законом о Централном регистру обавезног социјалног осигурања предвиђено је увођење јединствене пријаве и у том смислу Влада Србије је донела Уредбу о садржини, обрасцу и начину подношења јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање, јединственим методолошким принципима и јединственом кодексу шифара за унос података у јединствену базу Централног регистра обавезног социјалног осигурања. До техничког успостављања Централног регистра, у прелазном периоду, предвиђено је да се јединствена пријава подноси на шалтерима РФ ПИО или РЗЗО по сопственом избору подносиоца. Неуједна-

Милица Даниловић

чене базе података у организацијама обавезног социјалног осигурања за исте групе осигураника, у којима се подаци дуплирају, некад разликују, или се одређене евиденције не воде ни код једног органа, биће прошлост када се успостави јединствена база Централног регистра која ће обезбедити високи интегритет и квалитет података о онима који плаћају и онима за које се плаћа допринос за обавезно социјално осигурање (здравствено, пензијско-инвалидско) – објашњава Милица Даниловић, директор Централног регистра обавезног социјалног осигурања.

Непостојање системских веза између ових организација,

а пре свега непостојање системске везе између организација обавезног социјалног осигурања и Пореске управе у домену извештавања и контроле наплате доприноса, биће превазиђено њиховим повезивањем у систем Централног регистра и законском обавезом да међусобно сарађују и размењују податке којима располажу, наравно у циљу обављања послова из свог делокруга.

– Могућност да несавесни послодавци не извршавају своје обавезе према запосленима, бар у делу када је реч о уплати доприноса, недовољно ефикасна контрола наплате доприноса, што је посредно доводило и до дефицита у буџету, биће превазиђена пошто ће нови систем омогућити да се врло брзо и ефикасно идентификују такви послодавци, постигне висок ниво наплате доприноса и оствари највећи очекивани економски ефекат. Утолико пре ако се има у виду да, према неким подацима Пореске управе, неплаћени доприноси за ПИО износе око 200 милијарди динара, а дуг на име доприноса за здравствено осигурање око

50 милијарди динара – истиче наша саговорница.

Ови разлози оправдавају потребу успостављања Централног регистра пошто су доводили до отежаног остваривања права из социјалног осигурања или до њиховог реализовања са великим за кашњењем.

– Запослени сада нема могућности да са сигурношћу провери да ли његов послодавац редовно извршава своју законску обавезу плаћања доприноса за обавезно социјално осигурање. Наиме, сада запослени могу у организацијама обавезног социјалног осигурања да добију податак за себе само за раније године, а не и за текућу годину, и то под условом да је послодавац испоштовао и другу законску обавезу и РФ ПИО до 30. априла текуће године за претходну годину предао тзв. пријаву М-4. У РЗЗО запослени може проверити да ли послодавац плаћа доприносе за здравствено осигурање, под условом да подручна филијала Пореске управе тај податак достави овој организацији и, наравно, на основу тог податка запослени не може бити сигуран да је послодавац платио допринос за њега и на коју основицу, с обзиром на то да нема аналитике плаћања по појединцу. Како је Законом о Централном регистру предвиђено увођење аналитике плаћања доприноса за обавезно социјално осигурање по појединцу, и то приликом сваке исплате, и у том смислу предвиђена измена постојеће пореске пријаве о обрачунатим и плаћеним доприносима за обавезно социјално осигурање о одбитку, и контрола од стране Централног регистра, запослени ће са сигурношћу у сваком моменту моћи да провери, на основу података из базе Централног регистра, да ли га је послодавац прија-

Законски уређен

Закон о Централном регистру обавезног социјалног осигурања донела је Народна скупштина 5. маја 2010. године, а 7. маја 2010. је објављен у Службеном гласнику РС бр. 30.

Сада следе активности у циљу конституисања Централног регистра у смислу Закона и Одлуке о оснивању (именовани чланови Управног одбора из редова организација обавезног социјалног осигурања – РФ ПИО, РЗЗО, НСЗ, Пореске управе и Агенције за привредне регистре; именован директор; доношење општинских аката и подзаконских аката).

вио, да ли му приликом сваке исплате плаћа допринос и на коју основицу тај допринос обрачунава – јасна је Милица Даниловић.

Овај нов начин евидентирања података о обрачуноу и плаћању захтева да се Централни регистар технички оспособи: да се измени постојећа или донесе нова збирна пореска пријава о обрачунатим и плаћеним доприносима за обавезно социјално осигурање, да се Пореска управа, а и послодавци, технички припреме за нови начин евидентирања обрачуна и плаћања доприноса, тако да је законом предвиђени рок за то – крај 2012. године.

Како ће Централни регистар генерисати и податке о основици на коју се плаћају доприноси за обавезно социјално осигурање, висини уплаћених доприноса и периодима на које се те уплате односе за сваког осигураника појединачно на месечно, али и на годишњем нивоу, он ће те податке почетком године за претходну годину достављати Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, који ће на основу тих података сачињавати пријаву М-4.

– Наравно, ово ће и за привреду значити смањење стварних трошкова, изгубљеног времена и трошења ресурса. Наиме, на овај начин ће послодавци бити ослобођени обавезе да до 30. априла текуће године за претходну годину за сваког радно ангажованог човека попуне пријаву М-4 и доставе је РФ ПИО, с обзиром на то да ће ту пријаву у електронском облику попуњавати Фонд. Сада послодавци који немају стално запослена лица за обављање финансијско-књиговодствених послова најчешће ангажују књиговодствене агенције које у њихово име попуњавају и пријаву М-4 и за тај посао додатно наплаћују услуге – појашњава Милица Даниловић, директор Централног регистра обавезног социјалног осигурања.

Весна Анастасијевић

УКОРАК С МОДЕРНИМ ПОСЛОВАЊЕМ

Почиње велики пројекат обуке у Фонду ПИО

Фонд за пензијско и инвалидско осигурање непрекидно се труди да својим корисницима и осигураницима пружи квалитетну и ефикасну услугу. У том циљу средином октобра почиње реализација значајног пројекта „Обука за унапређење планирања пословања, развоја људских ресурса и јавних услуга“, о коме је наш лист писао у више наврата. Стратегију и план обуке усвојио је Управни одбор РФ ПИО, а она је део ширег пројекта ПАРИП „Консолидација наплате и реформе пензијске администрације у Србији“, на основу уговора закљученог између Владе Србије и Светске банке.

Обуке за запослене у Фонду, уз унапред планирану организацију, одржаваће се у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу, а тренинге ће држати експерти са значајним искуством у области реформских пројеката за владе и у обуци државних службеника.

У оквиру овог пројекта организовале се обука за средње и више руководство Фонда ПИО, обука за пружање услуга корисницима, обука за запослене о радној етици и тимском раду у циљу постизања бољих резултата, обука из управљања људским ресурсима, обука за групу предавача у Фонду и обука за област масовних медија и односа са јавношћу. Сви ови тренинзи подразумевају унапређивање знања које запослени већ поседују, али и овладавање новим вештинама чија ће примена у свакодневном раду бити значајна и за запослене и за кориснике, односно осигуранике. Планирано време трајања пројекта је пет месеци, а у њему ће учествовати чак 2.500 запослених у РФ ПИО.

Ради што успешније реализације програма обука оформљена је и Радна група за рад са консултантима на чијем челу се налази Ранко Цвијан, заменик директора Сектора за правне и опште послове. Радна група је филијалама упутила допис који садржи и пројекцију броја полазника по групама, на основу које су формирано спискови. Према списковима су прецизиране групе полазника тако да сваку групу сачињава 25 запослених.

Циљеви обуке за запослене подразумевају постизање пословних успеха, прихватање организационих вредности и развој индивидуалних

приступ у пословању, који омогућава бољи и ефикаснији рад, односи се и на управљање људским ресурсима. Едукација предавача, рецимо, омогућиће спровођење будућих интерних тренинга.

Да би се што боље представиле и објасниле бројне важне теме и актуелности из делокруга Фонда, посебно је важна обука запослених који раде са електронским и другим медијима.

Пројекат „Обука за унапређење планирања пословања, развоја људских ресурса и јавних услуга“ није, међутим, једини који подразумева едукацију запослених у Фонду. Запо-

словних способности које су свакако једна од мотивација за полазнике. Обука се пре свега односи на развој основних вештина, пословни морал, тимски рад, организационе вредности и норме понашања. Едукација руководиоца подразумева на првом месту управљање продуктивношћу, пословно планирање, формирање тима, као и управљање запосленима, затим комуникационе способности, вештине преговарања итд.

Када је реч о корисничком сервису, запослени ће се оспособити да предвиде могуће проблеме и поступе на прави начин у евентуалним конфликтним тренуцима. Нов

слени у Сектору за медицинско вештачење већ су похађали стручне семинаре из тема релевантних за њихову струку, а најављене су и Oracle и Microsoft обуке у ИТ сектору.

Сваки пословни успех развија самопоуздање и самопоштовање код сваког појединца. Зато су обуке за запослене необично значајне како за запосленог, тако и за опште добро. Од актуелних обука у Фонду се очекује да помогну реализацију амбициозних циљева Стратешког плана РФ ПИО за период 2009–2011. година, Стратегије корисничког сервиса, као и Стратегије људских ресурса.

Јелена Оцић

НОВИ СЕРВИСИ ЗА ГРАЂАНЕ

Како до својих података

Почетком лета Фонд ПИО је, укључујући се у пројекат e-government (примена информационих технологија у државној управи и локалној самоуправи) унапредио своје услуге применом два нова сервиса провере података преко интернета. Најпре је послодавцима омогућено да контролишу своје М-4 пријаве, а потом је покренут сервис који уз пин код омогућава грађанима да стекну увид у сопствене податке који се налазе у матичној евиденцији Фонда.

До сада је, у целој Србији, преузето више од 8.000 приступних шифри за увид у личне податке из матичне евиденције Фонда ПИО. С обзиром на то да су се преко овог новог сервиса грађани суочили са својим подацима у матичној евиденцији, било је очекивано да ће бити питања и дилема шта могу да предузму како би регулисали пропусте у пријавама, одјавама, боловању, доприносима и сл. Фонд је отворио мејл адресу webserver@pio.rs искључиво за ову намену и за непуну три месеца одговорено је на свако постављено питање, а било их је просечно десетак дневно.

На почетку је највише питања било техничке природе, везаних за начин преузимања пин кода. Фонд настоји да се омогући и електронско преузимање кода, али то још није могуће, тако да се мора поднети лични захтев на шалтеру филијале или службе филијале и, по спроведеној идентификацији, издаће се пин код. Осим личног захтева, омогућено је још и преузимање преко опуномоћеног лица, а на основу овереног овлашћења.

Како листинзи имају велики број скраћеница, при отварању странице са личним подацима из матичне евиденције налази се шифарник, који садржи детаљна објашњења и омогућава сваком грађанину да правилно прочита податке из листинга. Поред тога, понуђено је и објашњење за сваки образац матичне евиденције – М-1, М-2 и МУН... – пријава на осигурање, одјава са осигурања, дупунски рад.

На крају листинга М-4 наводи се да су сви приказани подаци регистровани на основу пријава података за матичну евиденцију Фонда које су доставили послодавци, односно други обвезници надлежни за њихово подношење. Појашњено је, такође, да подаци унети у матичну евиденцију могу накнадно да се мењају ако се провером података или на други начин утврди да су непотпуни или нетачни, или ако надлежни орган у прописаном року утврди њихову промену. Зато је за податке који нису регистровани или постоји претпоставка да нису тачни потребно да се свако обрати послодавцу са захтевом да недостајуће податке достави Фонду. Послодавци то чине путем одговарајуће пријаве, а за нетачне податке подносе пријаве о промени података.

Грађани су преко сервиса обавештени и о томе да је обавеза Фонда да, уколико неком за одрађени стаж није предата пријава

М-4 (подаци о уплаћеним доприносима), те податке набави од момента подношења захтева за остваривање права на пензију. На сваком појединцу је да одлучи да ли ће и пре захтева за пензију (што је препоручљиво због краћег чекања на решење) да се обрати предузећу за податке из радног односа који нису регистровани и затражи да послодавац те податке поднесе. Законска обавеза послодавца је да уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање сваком запосленом и та обавеза не застарева. Дакле, послодавац може и ретроактивно да покрије доприносима одређени радни период, уколико то није урадио у законском року.

Зато је важно још једном нагласити да грађани који уоче било какве пропусте у својим подацима из матичне евиденције могу да се обрате надлежним службама у Фонду и добиће правилне инструкције за даље поступање.

Нека од питања грађана који су електронским путем проверили своје податке била су у вези са појединачним годинама. Да би се проверили подаци закључно са 1984. годином, потребно је да се унесе лични број. Будући да на апликацији постоји само опција провере преко матичног броја, потребно је затражити у Фонду да се успостави веза између матичног и личног броја и потом ће бити могуће да се стекне увид и у податке закључно са 1984. годином. Уколико је неко приметио да у евиденцији не постоји нека календарска година, а за коју је послодавац измирио обавезе, и у недоумици је коме да се обрати, може да напише захтев и надлежна филијала Фонда ће спровести поступак по захтеву. Такође, пријаве М-4 за текућу годину послодавци подносе до априла следеће године, тако да се уплаћени стаж за 2010. годину не може видети на листингу података. Подаци за текућу годину обезбеђују се у Пореској управи.

Електронска услуга коју је Фонд омогућио грађанима требало би да подигне ниво личне одговорности по питању радног стажа и да доприне да сами запослени практично контролишу своје послодавце у извршавању обавеза према пензијском и инвалидском осигурању.

Јелена Оцић

ПРАВО НА ТУЉУ ПОМОЋ И НЕГУ

Није накнада за старост, само за болест

Потребу за овом врстом помоћи цени лекар вештак на основу приложене медицинске документације и прегледа

Пензионери и осигураници који нису у стању да сами брину о себи имају право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, уколико то оцени надлежни орган вештачења. Захтеве за туђу помоћ и негу подносе често старе и покретне особе које се надају да им старост сама по себи може обезбедити новчану накнаду. Међутим, прописима о пензијском осигурању предвиђено је да право припада искључиво непокретним, слепим и дементним лицима, онима који без туђе помоћи не могу да се хране, облаче и крећу по кући. Право на новчану накнаду имају и особе које морају најмање три пута недељно да иду на дијализу.

Право на туђу помоћ и негу под наведеним условима могу да остваре како инвалидски, тако и старосни и породични пензионери, а такође и осигураници, било да су у питању запослени, власници и оснивачи предузећа, односно они који обављају самосталну делатност, као и пољопривредници и инвалиди рада са

Само за домаће пензионере

Корисници иностране пензије који немају остварен стаж осигурања у Србији већ имају само пребивалиште у њој, не могу остварити право на новчану накнаду на име туђе неге и помоћи. Међутим, уколико корисници иностране пензије имају и самостални или сразмерни део по основу стажа оствареног у Србији, могу слободно поднети захтев за туђу негу и помоћ као и остали домаћи пензионери, с тим да ако такав корисник промени пребивалиште и пресели се у неку од бивших република новчана накнада се неће исплаћивати. Ова накнада се, иначе, исплаћује и усклађује на исти начин као и пензије.

преосталом радном способношћу. Потребу за туђом помоћи и негом цени лекар вештак на основу приложене медицинске документације и прегледа. У вези с тим ваља нагласити да подносилац захтева мора пре свега да приложи оригиналну медицинску документацију (или оверене копије) лекара специјалисте о потреби неге и помоћи другог лица. Пензионери треба да приложе такође и чек од пензије, а осигураници уз медицинску документацију прилажу и копију радне књижице, односно доказ о обављању самосталне или пољопривредне делатности ако су оснивачи

или пољопривредници. Уколико је повреда на раду узроковала потребу туђе неге и помоћи, подносилац захтева треба обавезно да поднесе и пријаву о повреди на раду (повредну листу која је оверена у надлежној филијали здравства).

После подношења захтева треба очекивати позив инвалидске комисије. Уколико је дошло до погоршања стања ваља прибавити нову медицинску документацију и однети лично на заказани преглед лекару вештаку, а ако сте из било којег разлога спречени да дођете на преглед у заказано време, нека то учини

Увећани додатак

Право на увећани додатак за негу и помоћ припада корисницима туђе неге код којих је утврђено телесно оштећење од сто одсто по једном основу. То право се остварује преко центра за социјални рад тако да пензијски фонд не доноси решење о томе нити исплаћује ове додатке, али обавља вештачење. Корисник туђе неге може преко надлежне филијале пензијског фонда поднети захтев за увећану накнаду, при чему је дужан да приложи копије решења о туђој помоћи и решења о телесном оштећењу првог степена по једном основу, а право ће се реализовати преко центра за социјални рад.

неко уместо вас, с позивом и образложењем, да би се избегла обустава поступка.

Након прегледа комисије лекар вештак ће донети одговарајући налаз, оцену и мишљење на основу којег ће надлежна филијала донети решење. Инвалидска комисија може оценити могућност побољшања здравственог стања, и у складу с тим може одредити контролни преглед, па ће се у том случају у решењу којим се признаје право на туђу негу и помоћ навести и датум када треба поново доћи на контролни преглед јер од тога зависи да ли ће се право на новчану накнаду наставити или обуставити. Уколико се корисник не одазове на контролни преглед у року који је наведен у решењу, исплата накнаде се обуставља. Ако је решењем, на пример, одређен контролни преглед за рецимо наредну годину, по службеној дужности се покреће поступак тако што се позива странка да достави нову медицинску документацију уз попуњен образац захтева за туђу помоћ и негу.

С. Марсенић

У ЗРЕЊАНИНСКОЈ ФИЛИЈАЛИ РФ ПИО

До пин кода за неколико минута

Жељко Кирћански и Драгана Марков, службеници Зрењанинске филијале РФ ПИО, од 30. јуна до средине септембра доделили су око 180 пин кодова корисницима услуга Фонда из општина Сечањ, Нова Црња, Житиште, Нови Бечеј и Зрењанин.

Према речима Жељка Кирћанског, могућност да преко интернета провере податке о оствареном стажу и уплаћеним доприносима за ПИО, досад су, преузимањем своје шифре (пин кода) уз личну карту или важећу пуномоћ, већином користили становници Зрењанина. Житељи осталих поменутих општина које су у надлежности ове Филијале досад су ретко користили ову погодност. Драгана Марков додаје да пин код углавном преузимају клијенти средњих година и млађи људи, али и да се нико накнадно није обраћао службеницима Фонда због нејасноћа или, пак, због прибављања до-

Грађани све више користе нове услуге Фонда – најчешће се проверава уплата доприноса за стаж остварен код приватног послодавца

датних информација о коришћењу ове услуге.

Јасмина Живовић, начелница Одељења за ПИО, каже да је Филијала Зрењанин благовремено, преко локалних медија, обавестила суграђане о новој услузи Фонда, као и о томе где и у ком термину могу да преузму приступну шифру.

– Наши радници на шалтеру 11, у Шалтер сали у приземљу зграде, за свега неколико минута, по прописаној процедури, додељују корисницима услуга Републичког фонда ПИО њихову личну

шифру помоћу које касније преко интернета могу приступити нашој бази података матичне евиденције. Засад нема гужви пред поменутих шалтером, међутим, све наше комитенте који се обраћају за правну помоћ обавештавамо и упућујемо да преузму свој пин код, а очекујемо да ће и они преносити информацију о новој услузи Фонда даље, својим пријатељима – наглашава Јасмина Живовић.

Олга Угарковић из Зрењанина, васпитачица, запослена у Предшколској установи Зре-

њанин, која је дошла у Филијалу да провери да ли јој се досадашњи стаж осигурања у бази података Фонда слаже са оним који јој је уписан у радну књижицу, похвалила је приликом преузимања пин кода ефикасност запослених у Филијали.

– Мада службеници Фонда одлично раде свој посао, и имам пуно поверење у њих, није на одмет све и лично проверити, што ми ова нова услуга и омогућава – објаснила је ова Зрењанинка.

Мирослав Мектеровић

НОВИ ПОГОН СТОЧНЕ ХРАНЕ У ИРИГУ

Посао за двадесет пет радника

Уз финансијску помоћ Владе Војводине, преко Покрајинског секретаријата за рад, запошљавање и равноправност полова, у Иригу је средином септембра отворен нови погон за производњу сточне хране и премикса „Лира микс“ у којем је запослено 25 нових радника. Планирано је да до краја године у овој фабрици ухлебље нађе још 15 радника. Погон је отворио др Бојан Пајтић, председник Владе Војводине, а присутни су били и Мирослав Васин, покрајински секретар за рад, и

Владимир Петровић, председник општине Ириг.

„Лира микс“ производи квалитетну храну за исхрану животиња, коју сачињавају потпуне и допунске смеше, премикси, готова храна, биостимулатори и витамински додаци. Сви ови производи су у складу са најновијим стандардима и сазнањима о нутритивним потребама животиња.

Димитрије Савић, власник новог погона у Иригу, очекује да ће се наши сточари уверити у квалитет овог домаћег производа.

М. Мектеровић

Олимпијски комитет Србије и Министарство животне средине и просторног планирања, уз подршку фонда Олимпијска солидарност, реализују међу најмлађима програм „Спорт и животна средина”

Дивац међу најмлађима

Млади из Суботице, Београда, Косјерића, Петровца на Млави, Бора и Новог Сада – учесници прве ЕКОлимпијаде у нашој земљи, учили су кроз радионице, дружење и играње о олимпизму, који се већ цео век негује у Србији. О важности бављења спортом, поштовању противника, спортском навијању, певању химне, али и о очувању животне средине, најмлађи су учили и кроз такмичења у фудбалу, током којих је нарочито негован фер-плеј.

Септембарско сунчано преподне, које су најмлађи Новосађани провели такми-

чећи се у неколико дисциплина испред Градске куће, употпунио је Владе Дивац, спортска и људска величина, који је као председник Олимпијског комитета Србије дошао да их поздрави.

Захваливши градоначелнику Игору Павличићу на помоћи у организовању ових активности и спонзорима који помажу наше олимпијце, међу којима је и Новосађанин Немања Миросављевић, стрелац, Владе Дивац је малим спортистима рекао:

– Драго ми је што смо се од јутра играли и дружили; важно је да научимо да побеђујемо, али и да спортски губимо,

да будемо добри људи. Треба да чувамо градове и нашу природну средину, јер је и то важно за здравље, а и лепше је бавити се спортом када имате чисту околину. Нажалост, ми старији не водимо увек рачуна о томе и мислим да од вас можемо да научимо много тога.

Победници су добили лопте и мајице, а сви учесници лепе шарене брошуре и CD посвећен стотој годишњици олимпизма у Србији. Ипак, аутограм Дивца и фотографисање са одскорашњим становником ФИБА куће славних окупљеној деци донели су највише радости. **И. Митровић**

ПОКРАЈИНА СТИПЕНДИРА ВИСОКОШКОЛЦЕ РОМСКЕ НАЦИОНАЛНОСТИ

Стипендије за 44 студента

На свечаности у покрајинској Скупштини, 22. септембра, председник Владе Војводине, др Бојан Пајтић, уручио је одлуке о упису за 44 студента ромске националности које ће стипендирати Владе Војводине. Том приликом је истакао да у Војводини има један посто Рома студената и да су они интелектуални потенцијал у оквиру ромске заједнице, који ће је повући напред – из сиромаштва.

Душко Јовановић, директор Канцеларије за инклузију Рома, додао је да на Новосадском универзитету тренутно студира више од 250 Рома, што је више него на

осталим универзитетима у Србији, и да очекује да ће ови студенти, након окончања студија, лакше долазити до посла. Присутни студенти у скупштинској сали уклонили су се у ову визију: Зоран Јовановић, бруцош на новосадском Правном факултету, каже да себе види у правној струци, те очекује да ће после завршетка студија успети да се запосли у својој бранши, док је Марко Пешић из Београда, који је уписао психологију у Новом Саду, изјавио да не очекује баш лак пут до посла након дипломирања, али да је ипак оптимиста. **М. Мектеровић**

КРАГУЈЕВАЦ

Школски прибор за ромске ђаке

Град Крагујевац је, у сарадњи са образовно-културном заједницом Рома „Романипен”, наставио са акцијом подршке ромској деци и унапређењу њиховог образовања и интеграције у школски систем. Предшколцима и ђацима првацима уручени су поклон пакети који садрже школски прибор и ранчеве, а овим видом материјалне помоћи обухваћено је 120 малишана, од чега седамдесет првака. Иначе, ово је трећа по реду акција која има за циљ што веће укључивање ромске деце у припремни предшколски програм и у систем основног образовања.

Програм из године у годину даје све боље резултате јер се ромска деца сада стопроцентно уписују у први разред основне школе. Примарни циљ јесте да сва деца заврше основну школу, али и да се ту не зауставе него да наставе школовање.

Ваучерима за куповину школског прибора и захвалницама награђено је десет крагујевачких основаца и средњошколца који су у претходној школској години остварили изузетне резултате.

М. Сантрач

На истраживање ове неизлечиве и разарајуће болести одлази десет пута мање средстава него на борбу против карцинома или срчаних обољења

Тери Прачет имао је 59 година када је, у децембру 2007, лекарска дијагноза потврдила његове најцрње слутње, Алцхајмерову болест.

Прослављени британски писац комичне и пародичне фантастике који је серијом романа о паралелном универзуму, дисксвету, стекао милионе младих поклоника широм планете, а популаран је и радо читан и код нас, ово убитачно сазнање одмах је јавно обелоданио, из обавезе – како је рекао – према читаоцима и издавачима.

Мада је вест у кругу Прачетових обожавалаца у први мах с неверицом доживљена као иронична заврзлама каквим обилују његове књиге, истина је била непобитна и судбоносна. У питању је била ретка, блажа форма раног Алцхајмера, болести чије се име готово са страхом изговара, и о којој се и даље мало зна, осим да је неизлечива и да представља дегенеративни мождани поремећај, неповратан процес губљења памћења, свести о времену и простору.

Рачуна се олако да је то болест која погађа старије, односно „јакостаре“, а превиђа се податак да ризични период наступа већ после 65. и да се опасност оболевања повећава геометријском прогресијом са сваком наредном деценијом.

Суочен са овом разорном чињеницом и Прачет је био као громом погођен. Њему који је говорио да је „писање највећа забава коју себи човек може да приушти“ догодило се баш то – да не може више да пише. Ускраћеност је срећом била само физичка, односно сведена, због поремећене координације, на неспособност куцања на тастатури, као и на обављање многих других радњи и дневних активности, али мисаони сегмент је остао нетакнут.

Саму могућност стварања болест му (засада) није одузела. Данас, непуне три године после дијагностиковања, из Прачетовог компјутера (који говор претвара у текст) изашло је ново дело, а у недавном интервјуу за лондонски „Гардијан“ писац духовито примећује да речима добро барата, али зато сваког јутра има проблем и мора два пута да размисли кад треба да обуче панталоне.

Околност да је оболела једна славна личност учинила је и саму болест познатијом, ма како то апсурдно звучало. Док се о њој углавном пише и говори

ДЕМЕНЦИЈА ПОГАЂА СВЕ ВИШЕ ЉУДИ, ДОК НАУКА ЗАОСТАЈЕ

пригодно, најчешће поводом 21. септембра (Дана борбе против Алцхајмерове болести), као што је било и ове године када су се на ту тему огласили сви медији, у Британији је Прачет повео кампању и успео да прикупи милион долара за Алцхајмеров фонд.

У јавним иступима он не пропушта да истакне да је, у научном смислу, Алцхајмерова болест неправедно запостављена и у сенци испитивања других опаких обољења.

– Познајем три особе које су се излечиле од тумора на мозгу, а не знам ни једну која је победила Алцхајмера – рекао је једном приликом, наводећи да наменски буџет представља тек три одсто средстава предвиђених за борбу против карцинома.

Несклад на разним основама учаваче се и истиче и у овогодишњем извешта-

ју „Алцхајмер интернешенела“, глобалне асоцијације која окупља све сродне организације и национална удружења. У документу објављеном поводом 21. септембра, деменција се проглашава најзначајнијим здравственим и социјалним проблемом овог века, са 35 милиона тренутно погођених и удвострученим бројем оболелих (65 милиона) до 2030. године, а утрострученим (115 милиона) до 2050. У Србији процене говоре да је десет одсто старијих од 65 година оболело или је у ризику од оболевања од ове болести.

При таквом стању ствари, колико деменција кошта свет? У поменутом извештају се износи укупна годишња цифра од 604 милијарде долара, а да би се неупућенима дочарало колико то заправо представља, каже се да је износ раван једном постотку глобалног бруто домаћег

производа. Или, да би било још убедљивије, даје се поређење да би 600 милијарди долара било довољно да неку замишљену државу стави на 18. место листе најснажнијих светских привреда, а некој имагинарној компанији обезбеди прво месту по приходима (најјачи – „Волмарт“ може да се похвали са 406 милијарди).

Као што би се и очекивало, лавовски део расхода односи се на најразвијеније земље. У Сједињеним Државама на негу оболелог одлази 48.000 долара, а у Индији и Бангладешу тек 900. Од укупно оболелих у свету, 14 одсто је у земљама у развоју, при чему тај постотак вероватно није сасвим реалан због лошије евиденције и другачијих критеријума, а на њихово лечење одлази мање од један одсто глобалних трошкова. Истовремено, најбогатији чине 46 одсто свих оболелих, али на њих иде чак 89 одсто збирних трошкова. Раскорак ће се, страхују стручњаци, драстично повећавати јер број старих незадрживо расте у Кини и Индији, где тек предстоји озбиљније суочавање са овим проблемом.

У извештају се позивају све државе да пођу примером Енглеске, Француске и Аустралије у кројењу националних стратегија и ангажовању на превенцији, раној дијагностици и истраживачком раду,

када је реч о Алцхајмеру. У Америци, где је више од пет милиона болесних, изненађујуће се недовољно улаже у научне пројекте, упозоравају експерти. У истраживање рака годишње се инвестира шест милијарди долара, срчаних обољења четири милијарде, вируса сиде три милијарде, а Алцхајмера ни 500 милиона (469). Парадокс је утолико већи што ниједна болест не погађа тако велики круг као што

је то случај са деменцијом. Не трпи само оболели и онај који га непосредно негује, већ деца и унуци, цела породица.

Зато је ова болест толико тешка, а тешко је и сазнање да нема нити лека нити поуздане заштите. Човеку, дакле, једино остаје да живи активно, да се храни здраво, чита, не престаје да учи, ради, дружи се, мисли позитивно... па, шта му буде.

Д. Драгић

ГЕРОНТОЛОШКИ ЦЕНТАР У БАЧКОЈ ПАЛАНЦИ

Комби на поклон

Нада Јулинац и Новка Мојић (десно)

Покрајински секретар за социјалну политику и демографију, Новка Мојић, уручила је, приликом недавне посете Геронтолошком центру у Бачкој Паланци, кључеве теретног возила, за које је средства на основу конкурса доделило Извршно веће Војводине.

Возило ће, осим транспорта терета за потребе установе, служити и за превоз бака и дека до здравствених центара.

Овај геронтолошки центар је, према речима Новке Мојић, захваљујући домаћинском пословању, бројним реализованим пројектима и идејама и ентузијазму запослених, на челу са директором Надом Јулинац, место које најстаријима заиста пружа осећање сигурности и тоглог дома, те ће, захваљујући значајнијим средствима која ће бити издвојена следеће године, ова и друге установе социјалне заштите имати подршку Секретаријата и на новим пројектима.

И. М.

СВЕ ЈЕ ВИШЕ ПАЦИЈЕНАТА КОЈИМА ЈЕ НЕОПХОДНА ХЕМОДИЈАЛИЗА

Квалитетна дијализа – припрема за трансплантацију

Др Рајко Хрвачевић

Број болесника које у животу одржава „вештачки бубрег“ расте из дана у дан

Дијализа, која замењује функцију бубрега, неопходна је за готово 4.000 тешких бубрежних болесника широм Србије, а сваке године евидентира се 95 нових случајева на милион становника. Осим 45 државних дијализних центара, од којих неки раде и у три смене, последњих година ту врсту услуга пружа и неколико приватних. Упркос уговору са здравственим осигурањем, добрим резултатима и једнакој цени услуге, пацијенти могу на дијализу у неки од њих – само уколико у државним нема места.

Водећи светски произвођач хемодијализне опреме и потрошног материја-

Бољи квалитет живота

Хемодијализација (ХДФ) обезбеђује, у односу на стандардну дијализу, дуже преживљавање, бољи квалитет живота и висок степен рехабилитације.

ХДФ уклања посебну врсту уремијских токсина из организма. Реч је о крупнијим честицама које се не могу уклонити стандардном дијализом. Показало се да су управо ти токсини одговорни за срчану болест, полинеуропатију (оштећење нерава), одсуство апетита. Код болесника који су били у стању затрованости побољшавају се физичке перформансе, апетит, сексуална и когнитивна функција.

ла за дијализу, Фрезенијус медикал кер (FMC), током последњих 12 година бави се и пружањем услуга дијализе у оквиру сопствених дијализних центара. Широм света данас има око 2.500 центара, од којих је највише у Северној Америци и западној Европи.

– У Србији смо пре 2,5 године почели да пружамо услуге дијализе. Данас се у

пет Фрезенијусових центра дијализира укупно око 300 пацијената, рачунајући туристичке, „холидеј“ болеснике који долазе у Србију на одмор. Иако су то углавном српски држављани који живе у иностранству, у питању је један вид здравственог туризма, јер они плаћају ту услугу – објашњава професор др Рајко Хрвачевић, медицински директор Фрезенијус медикал кера у нашој земљи.

Сви Фрезенијусови дијализни центри у Србији, према речима др Хрвачевића, располажу најновијом технологијом. Укупно у пет центара има 140 машина – у Новом Саду 32, у Београду 76 и у Нишу 32 машине. Ради се у две смене, а капацитети су попуњени око 50 одсто.

– Дијализа не само што одржава пацијента у животу, већ га припрема за трансплантацију бубрега. Квалитетна дијализа у потпуности сачува здраво срце, здраве крвне судове који су предуслов за успешно пресађивање, а затим и дуго функционисање бубрега, што омогућава дуг живот пацијента. Наши центри у Србији опремљени су исто као и у САД и почивају на највишим стандардима и критеријумима компаније, који су чак строжи од светских стандарда – каже професор Хрвачевић.

Код свих болесника, истиче познати нефролог, примењује се хемодијализација – најсавременија метода лечења, а не стандардна „обична“ дијализа:

Професор Хрвачевић са колегама

– То на неки начин издваја наше центре у Србији од осталих Фрезенијусових центара широм света. Јер, у европској мрежи Фрезенијуса тај проценат је 44 одсто. У државним центрима у Србији на хемодијализацији је 20 одсто пацијената.

Без обзира на то што је у питању најсавременија метода, од Републичког завода за здравствено осигурање наплаћује се цена стандардне дијализе. Квалитет у FMC у Словенији или Србији је исти, али је цена дијализе различита и прилагођена стандарду наших грађана. За домаће осигуранике трошкове од око 110 евра по третману сноси држава. Поређења ради, исти третман у Словенији кошта 240, а у Црној Гори 190 евра.

– Поступком хемодијализације се, осим уреје и креатинина, у већој мери него раније уклањају и крупни молекули уремичких токсина који су одговорни за озбиљне компликације на крвним судовима. Сви болесници добијају и пратећу терапију, еритропоетин, за побољшање крвних слика, витамине Б комплекса и

На одмор без бриге

Фрезенијус планира отварање два „холидеј“ дијализна центра, на Златибору и у Јунаковић бањи – тако би пацијенти на дијализи имали редовне третмане и током одмора. У плану је набавка 12 дијализних машина за центар на Златибору, што би омогућило третман 48 болесника у истом периоду. У Јунаковић бањи постоји рехабилитациони центар, али квалитет воде није задовољавао стандарде за дијализу. Када тај проблем буде решен, биће направљен још један „холидеј“ дијализни центар. Оба центра биће од значаја за здравствени туризам, поготову за пацијенте из некадашњих југословенских република.

Изузетно је важно, међутим, у каквом здравственом стању болесник „дочека“ пресађивање органа. Према речима Хрвачевића, ангажован је и психијатар, јер ти пацијенти често пате од депресије, као и нутрициониста који помаже око састављања дијете.

У анкети коју попуњавају пацијенти FMC, а одговори се у затвореним ковертама шаљу у централу Фрезенијуса у Немачкој, српски FMC центри добили су изузетно високе оцене. Више од 99 одсто болесника навело је да би те уста-

ције бубрега, расте по стопи од седам до осам одсто годишње. Такав скок у стручној литератури означава се као епидемија. Број пацијената на дијализи широм планете током последње деценије повећан је за 60 одсто. Док је 1990. на „вештачком бубрегу“ било 426.000 људи, у 2000. тај број је износио 1.090.000, а ове године достићи ће 1,7 милиона.

Узроци настанка слабости бубрега најчешће су дијабетес и хипертензија. Болест могу да изазову и гломерулонефритис и полицистична болест бубрега, ендемска нефропатија, али и неке друге болести које овим органима „одузимају“ функцију. Код готово половине пацијен-

Це витамин. Наши пацијенти су више него задовољни, добро рехабилитовани и, на срећу, не изгледају као да су болесни – објашњава Хрвачевић и додаје да, и поред савремене дијализе, трансплантација бубрега за ове пацијенте остаје најбоља терапија.

нове препоручило другима. У поређењу са другим земљама били смо бољи од Велике Британије, Русије, Пољске... Република Српска, према оценама својих пацијената, боља је „за нијансу“.

Терминална бубрежна инсуфицијенција (слабост), неповратан губитак функ-

Партнерство

Сваке године Фрезенијус дарује машине државним центрима. До краја ове године биће поклоњено око сто ових уређаја, као и у 2009. Како и даље постоје велике разлике у опремљености државних центара, Фрезенијус би уредио и опремио простор и обезбедио услугу дијализе по истој цени. Партнерство приватног и државног сектора требало би, сматра др Хрвачевић, да иде у том смеру.

ната на дијализи у САД узрок је шећерна болест, а код нас око 12 одсто. Други „кривац“ је повишени крвни притисак. Професор Хрвачевић указује да разлог за континуирани пораст болесника на дијализи делом лежи и у недовољном броју трансплантација, али и ту има знатних помака – од законског оквира до формирања Управе за биомедицину.

Сваком пацијенту потребне су 152 дијализе годишње, што износи 15.000 евра, колико приближно кошта и трансплантација бубрега. С обзиром на то да се касније трошкови смањују, трансплантација је три до пет пута јефтинија од хемодијализе. Не треба заборавити да, и поред најсавременије дијализе, нови бубрег за те пацијенте остаје најбољи лек. Зато је важно је да га дочекају у што бољем здравственом стању.

Јасмина Томашевић

Фабрика

Фрезенијус је на српско тржиште ушао куповином фабрике Хемомед од вршачког Хемофарма. Та фабрика годишње производи више од милион дијализатора, два до три милиона артериовенских линија за дијализе, дијализне растворе. Фрезенијус ће, на локацији будућег технолошког парка у Вршцу, саградити нову фабрику дијализног материјала, чији ће капацитет бити пет пута већи од постојећег. Идеја је да се цео регион дијализним материјалом снабдева из Вршца.

Јесен на столу

Салата од белог меса и печурака

(за више од 10 порција)

Време припреме: 20 минута

Састојци: килограм маринираних печурака, килограм пилећег белог меса, 10-15 киселих краставаца (по жељи може и више), једна кисела павлака, кашичица сенфа, бибер, со, першун, 400-500 г мајонеза (по жељи).

Припрема: Печурке претходно маринирати: прокувати две чаше воде, пола кашичице соли, бибер, мало шећера, две кашичице сирћета и целе печурке. Кувати пет минута. Печурке би требало да одстоје у овој води најмање два сата. Бело месо скувати и исећи на коцкице. Печурке добро оцедити и исећи на коцкице, као и краставчиће. Све то измешати са павлаком, мајонезом и наведеним зачинима и сервирати.

Рижото од бундеве и печурака

(за четири особе)

Време припреме: 40 минута

Састојци: 15 г путера, супена кашика маслиновог уља, главица црног лука, два чена белог лука, 10 већих шампињона, једна и по шоља пиринча, једна шоља бундеве (исецкане на коцкице), 3-4 шоље вруће супе (пилеће или од поврћа), пола шоље пармезана, со, бибер, свежи сецкани першун по жељи.

Припрема: Уље и путер загрејати у шерпи, па додати црни и бели лук. Када благо порумене, додати пиринач. Кувати око један минут, а затим додати бундеву и печурке, насецкане на листиће. Сипати у смесу једну шољу супе, па кувати уз мешање док се течност не укува, али не и да проври. Све време лагано мешати.

Затим долити постепено сву супу уз стално мешање. Двадесетак минута касније, или када пиринач буде скуван, скинути шерпу са ватре, додати пармезан и зачинити по укусу. Сервирати у плитке тањире и декорисати свежим сецканим першуном.

Пуњени плави патлиџан у тесту

(за четири особе)

Време припреме: 90 минута

Састојци: За тесто: 250 г брашна, једно јаје, две кашике маслиновог уља, кашика сирћета, со (на врх ножа), девет кашика хладне воде (пуне).

Фил: једна пилећа шницла, 100 г кукуруза, 100 г грашка, једна шаргарепа, 150 г печурака, једна црвена паприка, пет кашика качкаваља (изрендисан), главица црног лука, две кашике парадајз пиреа, кашика исецканог першуна, једно јаје, месни део плавог парадајза, со, бибер (по укусу).

Остали материјал: бели лук, маслиново уље, жуманце.

Припрема: Брашну додати со, умућено јаје, уље, сирће, воду и 15 минута месити тесто. Поделити тесто на четири дела, ставити на даску посуту брашном, премазати с мало уља и оставити на собној температури да стоји 20 минута. Сваки део развити у кору, попрскати брашном и нанети на припремљен плави патлиџан (четири плава патлиџана).

Плави патлиџан опрати, одсећи врх, издубити средину, посолити удубљење и оставити да стоји 15-20 минута. Испрати водом, оцедити и ставити да се пече. Пећи на 250 степени 15 минута. Патлиџан оставити да се прохлади, а за то време припремити фил.

Фил: исецкану шаргарепу, грашак, печурке, исецкану паприку, као и месни део плавог парадајза кратко бланширати. Поврће процедити и на загрејаном маслиновом уљу (једна кашика) мало пропржити. Додати кувани кукуруз, самлевени црни лук, со, бибер и све заједно промешати. Припремљену масу оставити да се охлади, додати парадајз пире, качкаваљ, исецкани першун, исецкано кувано пилеће месо, умућено јаје, и све добро изједначити.

Удубљење охлађеног плавог патлиџана премазати мешавином исцеђеног белог лука, маслиновог уља и соли. На премазану подлогу нанети фил, тј. патлиџан

напунити. Поклопити делом који је одсечен (врх) и увити у кору. Кору избости на неколико места виљушком, премазати умућеним жуманцетом помешаним са 3-4 капи млаке воде и ставити да се пече.

Пећи 10 минута на 200 степени, а затим смањити температуру на 180 степени и наставити с печењем још 12-15 минута. Печени патлиџан извадити из рерне, попрскати хладном водом и оставити 10 минута да се прохлади. Сећи на колутове и служити уз салату.

Колач од кестена

(за четири особе)

Време припреме: 90 минута

Састојци: 150 г млевених бадема, 800 грама кестена, три кашичице наредане лимунове коре, мало цимета, три кашике какао праха, 200 г шећера у праху, једно жуманце, обланде.

За глазуру: једно беланце, 200 г шећера у праху, 2-3 кашичице лимуновог сока.

Припрема: Сваки кестен унакрст зарезати па пећи у врелој рерни око 25 минута (док не попуцају). Затим их ољуштити, па их ставити у посуду, прелити водом и додати кору лимуна и цимет. Ставити да прокључа, па лагано кувати око 20 минута. Затим их добро оцедити. Половину кестена нагрубо насећи, а остатак изгњечити у пире.

Помешати кестен пире са шећером у праху, какаоом и млевеним бадемима. Мешавину потом загрејати на лаганој ватри, уз стално мешање (око три минута). Скинути с ватре и добро умутити. Кад се мало охлади, умешати жуманце и исецкани кестен.

Корицу обланде ставити на даску и глатко, равномерно премазати филком од кестена и тако редом док се не употреби сав фил и корице.

Глазура: миксером умутити беланце у чврст снег. Постепено додати шећер у праху и лимунов сок, тако да се може лако размазати по колачу. Премазати колач глазуром, па оставити да одстоји неколико сати.

Напомена: колач треба да одстоји при-тиснут, најчешће тежом књигом, пар дана пре служења. Док филујете обланде, може се десити да вам се фил лепи, па поквасите кашику којом филујете колач. Колач може да стоји и ван фрижидера, али у добро затвореној посуди да се не би сушио.

Припремила: С. С.

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Дани старих, срца и памети

Набрајајући факторе ризика, нико да спомене колико је политика опасна за срце – за политичаре кад су избори и гласање, а за народ све оно што долази после

Сваки од 365 дана у години, чедо моје, проглашен је у свету за дан нечега. Неки се увелико обележавају и код нас, а за неке ватамо прикључак, па чим развијене државе прогласе неки датум за неки дан, одма га и ми проглашавамо. Да ме питаш кад је који светац, то ти увек могу рећи, поготово оне важније са црвеним словом, а од ових новотарија најбоље знам да је 1. октобар Дан старих.

Онда нам сви са телевизије честитају, причају како би нам то треће доба морало бити много лепше, садржајније, културно осмишљеније и баш за уживање; обилазе старачке домове – неко са поклонима а неко и да се слика са старима који се радују гостима, припремају уметничке програме, дарују своје ручне радове са секција...

И добро је да нас се сете и прикажу дотеране и умивене, бар у тим октобарским данима.

Она баба Јелица из твоје зграде, дете моје, причала ми је да на градске пензионере најчешће мисле ове велике трговачке куће, којих се последњих година прилично намножило. Па, кад дођу да пазаре леба и млека, учлањују их у своје купце и једаред месечно дају попуст од десет посто баш пензионерима на куповине тог и тог дана. И сад ти Јелица, а чини ми се и већина пензионера, имају месечни распоред пензионерских попушта, па иду у набавке по плану.

Е, видиш, љуби те баба, ја мислим да би и те дане требало прогласити за важне датуме, бар из угла пензионера.

Ових дана је први пут у свету обележаван међународни дан интелигенције у више од сто градова широм Земљине кугле, а у Србији је чак у 14 градова организовано тестирање за све који су желели да провере свој коефицијент – да ли су просечни (90–110), надарени (120–140) или изузетно интелигентни (преко 140). Они, пак, који остваре коефицијент 148 или више, а то кажу може само два одсто укупне популације, примају се у чланство Менсе.

У новинама пише да се могу пријавити сви старији од 17 година, како би решили 36 задатака графичке структуре за 40 минута. Цена је 1.000 динара, а ђаци, студенти, незапослени и пензионери добијају попуст од 30 одсто. Ома сам помислила да би било добро кад би се у тој Менси продавало месо, ил уље, ил огрев на толики попуст...

Не верујем да се много пензионера пријавило да тестира интелигенцију преко тих графичких структура. Да су пону-

дили неке друге задатке и вештине на проверу, имали би ти из Менсе јоште да науче од нас пензионера! Преживљавање с малим пензијама и високим ценама није могуће без довијања сваке врсте, рачунања до у пару, калкулисања шта сад морамо да платимо а шта ћемо одложити за који дан, вребања правог тренутка за неку куповину или окретања главе од оног што бисмо баш волели да пазаримо, а не можемо...

А што се структура тиче – графичке или политичке, није нам свеједно. Кад би ти из Менсе тестирали политичке – кум Степа би можда могао да прође и на структуре, и коалиције и капацитете, колико све прати, да је почео чак да прича и ко ће с ким у новим изборима, а ко с ким више неће...

Срећа по њега па објавише још један важан датум, 26. септембар – Светски дан срца, напомињући да су кардиоваскуларне болести један од најчешћих узрока превремене радне неспособности и велике смртности. За Србију су рекли да на сваких 18 минута по једна особа умре од срца! Ту доктори као узроке спомињу неправилну исхрану, слабу физичку активност и пушење. Нико да спомене колико је политика опасна – за политичаре кад су избори и гласање, а за народ све оно што долази после. А за кума и већину обичног народа погубне су и вести о продаји наших фабрика, о нагомиланим плаћеним функцијама партијске господе, о недовршеним и застарелим судским процесима за криминал и мафије разне врсте, о отпуштеним радницима и њиховим гладним породицама...

Светска организација здравља је, дете моје, овај дан посветила здрављу на радном месту под слоганом „Ја радим срцем“. Кардиоваскуларне болести у порасту су у целом свету, мада највише страда народ неразвијених и земаља у развоју и транзицији.

Наше срце, здравље, имовина и живот одавно више нису у нашим рукама.

Унука Ика

ВЕЛИКИ ПРОБЛЕМ РУСКЕ ЕКОНОМИЈЕ

Пензијски систем пред реформом

Предвиђају се превентивне мере, међу којима је и подизање старосне границе за одлазак у пензију

Руски пензијски систем има све веће и озбиљније тешкоће. Његов прошлогодишњи дефицит износио је чак 39 милијарди долара а и даље је у порасту. Лане је тај дефицит достигао три процента бруто домаћег производа што је половина укупног дефицита јавних финансија, иначе првог после девет година непрекидног плуса.

Примања од пореза и доприноса недовољна су да покрију издатке пензијског система па их држава сваке године дотира – ове године ће та дотација износити око пет милијарди долара. Експерти тврде да је овакав систем неодржив на средњи и дужи рок.

Ово се догађа у време знатно смањених девизних резерви, када се најављује масовна приватизација државних предузећа и крај разних стимулација и субвенција, уз истовремено смањивање издатака – све у циљу да се дефицит јавних финансија до 2013. преполови.

Промене се неизбежно одnose и на пензије. Главни проблем не само пензијског система, него уопште читавог руског друштва и привреде, постају негативна демографска кретања. Популациона кривуља пада све ниже – док је, на пример, 1992. у Русији рођено 220.000 особа мање од броја преминулих, ове године ће демографски губитак износити чак 800.000. За четрдесет година, према демографским истраживањима УН, број становника Русије спашће са садашњих 140 милиона на 108 милиона. Русија тако може да анулира све предности која има захваљујући својој величини, природним богатствима и историјском наслеђу.

Већ сада у овој земљи на 1,6 запослених долази један пензионер, што је невероватних четири пута мање него пре четрдесет година (у Чешкој, која је негде око просека ЕУ, једног пензионера издржавају 2,2 запослена). А за двадесет година тај однос биће изједначен, тј. један запослени издржаваће једног пензионера. Влада је зато већ била принуђена да систему текућег финансирања пензија из пореза фирми и доприноса запослених дода трећи стуб пензијског система – могућност такозваног опт-оута, односно превођење шест процената из државног пензијског фонда на приватне пензијске фондове како би они та уштеђена средства улагали и оплодили.

Запослени, наравно, морају да буду мотивисани да додатно штеде за пензију из властитих извора. Једино тако могу побољшати свој по-

ложај једнога дана када се пензионишу. А пензије често нису довољне ни за основне потребе, упркос знатном повећању 2008. и 2009. године, од 18, односно 11 одсто, чиме је влада настојала да у време највеће кризе и отпуштања спречи социјалне немире. Просечне руска пензија иначе износи око 250 долара, то јест око 20.000 динара.

Након увођења трећег стуба очекивало се да ће људи више користити могућност да додатно штеде за пензију из властитих извора. Но, према интернет издању Russian Law, та иницијатива је, може се рећи, сасвим пропала. Наиме, само 6,8 одсто запослених је део својих будућих пензија превело на приватне фондове. Зашто је то тако, још није сасвим јасно, али сигурно значајну улогу имају навике из неких ранијих времена.

„То је још онај стари, добри, уствари веома лош теку-

ћи систем финансирања пензија“, резимира Russian Law кључну промену која је заправо изостала. И тако пензијски систем Русије у основи и даље почива на рачуницама планера из 70-их година прошлог века када је садашњи систем настао и није се готово нимало изменио.

Штавише, тај систем је веома благонаклон према онима који у пензију иду пре законом утврђене старосне границе од 60 година за мушкарце и 55 година за жене. Према неким студијама, 1998. је чак трећина нових пензионера пензионисана пре времена.

Влада у последње време наглашено истиче проблем с пензијама. Какве ће мере у циљу смањивања трошкова бити предузете, још није познато. Министар финансија, Алексеј Кудрин, ипак је пожурио да саопшти да је један од корака који се разматрају и поменуто продужење ста-

росне границе за одлазак у пензију за пет година, односно на 65 година за мушкарце и 60 година за жене.

– Уместо да буде само скупљач средстава за пензије, државни пензијски фонд би требало да заведе личне пензијске рачуне. На тај начин би уштеде с временом могле да

расту као што расту и улози у банкама – предлаже експерт за пензијски систем са Универзитета у Новосибирску, Надежда Вавилинова.

Слично резонује и Кирил Родимов са Института за економије у транзицији, који је о томе написао веома запажен чланак изазвавши доста

дискусија. Према његовом мишљењу, у Русији би, слично као у Норвешкој, требало формирати глобални пензијски фонд који би управљао приходима од нафте, гаса и приватизације и њих пласирао ради оплођавања. Други стуб би био управљање индивидуалним рачунима.

И даље је, међутим, неизвесно који ће се, осим готово сигурног подизања старосне границе за пензионисање, још потези повући у оквиру руске пензијске реформе. Али, све извесније демографске промене налажу да се то уради што пре.

Милан Лазаревић

БУРНА ЈЕСЕН У ПАРИЗУ

Французи се не предају

У јуну је изгледало да је битка добијена – француски председник Никола Саркози је смишљено на самом почетку лета обелоданио свој план за реформу пензијског система, у околностима када је целу Европску унију уздрмала и не мало застрашила фискална криза у Грчкој. Његови суграђани су то примили с гунђањем и уобичајеним демонстрацијама – али је септембар показао да су снагу чували за главни обрачун.

Када је средином септембра законски предлог да се минимално животно доба које је услов за пензију помери са 60 на 62 године и са 65 на 67 за пуну пензију, то није изгледало као драматичан помак с обзиром на демографске промене – чињеница да се живи све дуже и да се свуда у свету ради све више. Али Французи су показали да се као нација тешко мире са одузимањем онога што су једном стекли.

Осам синдиката је уочи гласања о закону у Националној скупштини, доњем дому парламента, на улице, у 220 градова, према њиховим подацима, извело 2,7 милиона људи. Владине процене масовности ових скупова су знатно скромније – око 1,2 милиона – али без обзира на ову разлику, број оних који су протестовали био је импресиван.

Скупштина је ипак већином посланичких гласова изгласала реформу, која у октобру формално треба да буде оверена у Сенату, горњем парламентарном дому. Сенат има могућност да унесе неке невелике измене, али ни издалека онакве какве су захтевали синдикати, који су на законски предлог ставили чак 700 амандмана.

Обим протеста је, међутим, показао још једну противречност. Док су анкете

јавног мњења показивале да сваки други Француз (53 одсто) прихвата неизбежност да се у пензијском систему нешто промени, јер му је јасно да је постојећи са становишта фискалних могућности неодржив, чак 70 одсто је подржавало штрајкове против онога са чим се, у скупштини, слажу.

Председник, као вешт политичар, сигурно не би наметао непопуларну реформу кад би било другог решења. Изнудица је, наиме, тренутни дефицит од 10,7 милијарди евра у државном пензијском фонду, са пројекцијом да до 2018. нарасте до 42 милијарде.

Сем тога, притиска и стање државног рачуна. Француска је достигла ниво бу-

џетског дефицита од осам одсто бруто националног производа, што је далеко изнад дозвољеног по ЕУ стандардима (три одсто за чланице еврозоне). Црвена лампица која налаже обавезне мере штедне пали се иначе већ на 5,5 одсто дефицита. Саркози је објавио план да дефицит „унормали“ на онај дозвољени до 2013. године (када можда неће бити на власти, пошто су следећи председнички избори 2012, а популарност му је тренутно на веома ниском нивоу – 55 одсто суграђана би на његовом месту волело да види неког другог, по могућству левичара).

Једна од француских специфичности у односу на друге земље ЕУ јесте начин на који се пуне пензијски фондови: земља нема традицију приватног финансирања пензија, све је увек било у режији државе, у коју се има више поверења него у финансијска тржишта. За сваког Француза је сасвим природно да држава буде та која прерасподељује национално богатство. Сваки покушај да се у том погледу нешто промени дира у осетљиви живац, што је можда главно објашњење зашто се толико људи подигло на ноге. Јер, из сваке појединачне перспективе промена ће ипак бити тешка пошто ново правило подразумева и да се за пуну пензију 2012. ради 41 годину, а 2020. године 41,5.

Ипак, француско незадовољство може да изгледа неоправдано кад се узме у обзир да неке друге земље, попут Немачке, на пример (где је минимум 67 година старости), имају много неповољније режиме за пензионисање. У Британији је влада већ почела да разматра могућност да границу за престанак рада подигне чак на 70 година. Али, по старом правилу, свакоме се његова брига чини највећом.

Милан Бекин

УРБАНИЗАЦИЈА СРБИЈЕ

Рађање велике вароши

Однос становништва према пресељењу и напуштању старих вароши био је негативан. У архивама је забележен њихов отпор наредбама о напуштању старих домова и грађењу нових по плану. Власт није попуштала, а нарочито оштре

крупних блокова (који су омогућавали уређење пространих вртова) између улица, са дрворедима широким око 20 метара. Тежња да се Београд приближи европским градовима, да пружи новим становницима удобнију животну средину огледала се и у пред-

градња парк-трга испред монументалне зграде Капетан-Мишиног здања, уместо неугледне Велике пијаце.

Новом саобраћајном мрежом Јосимовић је успоставио органску везу између старе и нове спољашње вароши које су биле слабо повезане пре-

ја ново поље рада после Берлинског конгреса, 1878. године, када је Србији припојена територија са градовима оријенталног типа. Мрежа узаних, кривих и слепих улица тада ослобођеног Ниша представљала је за странце прави лавиринт, а слична је била

мере примењене су код уређења Београда. Кнез Милош је сматрао да је обала Саве најбоља за развој новог српског Београда, па је 1835. године дао наредбу да се становници Савамале у року од годину дана преселе на Палилулу. Како је након годину дана, при повратку из тадашње престонице Крагујевца, видео да је стање непромењено, наредио је да се становништво одмах исели, а куће попале и поруше. Тако је „већ у подне истог дана Савамала представљала гомилу трулежи и развалина“, а становништво је под хитно пресељено.

Изградња новог Београда ван турског дела вароши, као нове престонице по замисли кнеза Милоша, започета је 1835. на врачарским пољима, а главним урбанистичким пословима управљао је Словак Франц Јанке, који је 1834. године дошао из Беча. Он је „премерио положеније савамалских места, где ће пијаца и главна зданија бити“. Правоугаоне уличне мреже добиле су и нове вредности у виду

логу да се на Врачару подигне парк „за шетњу и увеселеније житеља Београда“ који таквих места нису имали.

Први урбанистички закон

Изузетан значај за развој урбанизма Београда и Србије представља подухват Емилијана Јосимовића на реконструкцији старог Београда. У свом делу, уједно и првом српском теоријском раду из области урбанизма, под насловом „Објашњење предлога за регулацију оног дела Београда што лежи у шанцу“, рађеном од 1864. до 1867. године, отворио је нову етапу у развоју уређења српских градова са далекосежним значајем. Београд је званично постао слободан град 1867. године, а исте године је донет и Закон о регулисању вароши Београда – први законодавни акт у области урбанизма, чији је творац био Јосимовић. Он је допринео стварању друштвено-културног центра у старој вароши са низом решења која и данас постоје, као што је

ко неколико капија. Реконструкцијом је уведена и нова мрежа правих и широких улица (чиме је обезбеђен прегледнији колски саобраћај), уз правоугаоне блокове издељене у правилне парцеле. Он је предложио и да се Калемегдан уреди као „дивотан парк“ и залагао се да Београд добије венац паркова од око 50.000 хектара. У својим хипотезама о развоју данашњег главног града он је био изванредно широк и далековид. За Београд, тада малу варош са 20.000 становника, говорио је да му је „суђено да буде једна од најважнијих вароши на источном сувоземљу Европе“.

Метрополитенски град Београд

Јосимовић је своје дело стварао у исто време кад су се велики грађевински радови спроводили и у другим европским градовима, на пример у Барселони под руководством Илдефонса Серде, и Паризу под руководством барона Османа. Јосимовићева концепција реконструкције доби-

структура и у осталим градовима на југу Србије. Брзо је уследио њихов урбанистички преображај праћен, наравно, рушењем бројних зграда и исправљањем улица.

Највећи број данашњег урбаног становништва живи у зградама и простору који се градио после Другог светског рата. Најимпресивнији подухват је свакако изградња Новог Београда, заокружена током ове деценије, „места светлости и зеленила“. Главни град Србије са око 1,8 милиона становника на путу је да, са завршетком започетих мостова и саобраћајница, постане метропола вишег реда. То је резултат рада и ентузијазма многих генерација, вођених визијама и идејама далековидих и одлучних људи. У избору лондонског економског часописа „Фајнешел тајмс“ он је 2006. године проглашен „градом будућности јужне Европе“, што је 140 година раније предвидео и пожелело Емилијан Јосимовић.

Душко Вуксановић

СЛИКАРСКА КОЛОНИЈА ИНВАЛИДА РАДА

Суботички ликовни сусрет

У септембарско кишно јутро пред салаш Паје Ђурашевића у близини Суботице стигли су посетиоци, све с неверицом гледајући у небо. Чланови организација инвалида рада из целе покрајине окупили су се на овом месту што одише прошлошћу и старином, да уживају у стваралачком чину сликања на Првој ликовној колонији коју је организовао Савез инвалида рада Војводине.

После окрепљења под надстрешницом главне салашарске зграде, домаћин ове манифестације, коју је подржало Министарство рада и социјалне политике – Сектор заштите особа са инвалидитетом, Станко Нимчевић, председник ОО СИР Суботице, објашњава да ће Колонија, због кише, бити одржана у великом ресторану Трговинског центра у Суботици.

И, како то обично бива на сличним дружењима, организатори предвође ни Јосипом Хорватом, веома искусним у припреми и одржавању сличних манифестација, поделили су уметницима платна, боје и други материјал, након чега су сликари потражили места за рад.

Стана Свиларов, председник Савеза

инвалида рада Војводине, подсетила је присутне да су овој сликарској колонији претходила три сусрета уметника у Кули, Ковачици и Беочину, те да ће оваква стваралачка дружења бити настављена како би се чланови организација могли исказати и кроз уметност. Идеју о одабиру и опремању најбољих слика, њиховој продаји на аукцији и сврсисходном коришћењу тих средстава, размотриће и уоб-

личити Извршни одбор Покрајинске организације на некој од наредних седница.

Сликарска платна су, врло брзо, уместо беле подлоге почела да добијају слојеве боје. Неке руке вештије и брже, а неке неодлучне – али све истрајне у намери да заврше слику. Предах уз куване кукурузе или домаћи специјалитет разљевачу добар је да се мало поприча са

другим сликарима и гостима Колоније. Атмосфера лепа, ненаметљива, погодна за нова познанства, размену искустава и кибицовање процеса стварања слике. Драгољуб Митровић из Шида, члан Ликовног круга Саве Шумановића, радо се одазива на колоније, поготово хуманитарног карактера. Каже да је ова најорганизованија до сада, да му је драго што су људи из различитих места, баш као што су различите њихове теме и технике, и да једино жали што због кише нису остали на веома инспиративном салашу.

Поред прозора са кога се види паркинг, најстарија учесница, осамдесетогодишња Каталин Холо, слика дрво у цвату и неку од цветних ливада којима је, у неком од својих пролећа, сигурно ходила.

У касно поподне нанизане слике двадесет три уметника сачекале су госте из локалне самоуправе и љубитеље уметности. Додељене су захвалнице за учешће свим сликарима, који су пожелели да поново дођу на сличну колонију у неки други град. Мада, рекоше, Суботичани су били тако добри домаћини да би опет радо дошли њима у госте. **Ика Митровић**

ХОМОЉСКИ МОТИВИ – СМОТРА ИЗВОРНОГ НАРОДНОГ СТВАРАЛАШТВА

Играле деде и унуци

Допринос манифестацији дало више од 500 учесника из 15 места и општина у Србији

Очувању културне баштине Хомоља, Поморавља, Шумадије, источне Србије, Војводине и

Најлепша пастирица, Тања Чинкић

других крајева наше земље ове године свој допринос дало је више од 500 извођача на 43. Смотри изворног народног стваралаштва „Хомољски мотиви“, одржаној у Кучеву. Манифестација је почела на-

родним вашаром и продајном изложбом сира и меда, а неколико ентузијаста је од раног јутра на Пеку кренуло у потрагу за златом. Учесници овогодишњих „Хомољских мотива“ из 15 места Србије у величанственом дефилеу прошли су главном улицом, преносећи уз музику, песму и игру обичаје свога краја. Одевени у народне ношње, они су игром и песмом поново оживели наслеђе својих прадедова, док је више хиљада грађана и гостију уживало у овом оригиналном, шареном и бучном карневалу.

Плато испред Центра за културу „Вељко Дугошевић“ био је претесан за заљубљенике у народне обичаје који су са интересовањем пратили

извођаче из Жагубице, Петровца на Млави, Бољевца, Бора, Мајданпека, Зајечара, Раче, Крагујевца, Неготина, Малог Црнића и Кучева. А на простору испред хотела „Рудник“ одвијало се такмичење у справљању старих народних јела – „Златне руке“.

Концерт изворних група и културно-уметничких друштава представљао је шаренило боја, ношњи и мотива краја из којег долазе, али и смотру младости и лепоте. Било је и народних обичаја који само на овом месту могу да се доживе и виде: од псама пастира и чобаница, до здравица... Четрнаест девојка дефиловало је позорницом надајући се ласкавој титули „најлепше пастирице“, али и

награди Златаре Мајданпек. Трочлани жири имао је пуне руке посла и на крају се одлучио за седамнаестогодишњу Тању Чинкић из Кобиља.

Учеснике и многобројне госте поздравио је први човек општине Кучево, Зоран Милекић, који је рекао да се овде сусрећемо са најстаријом манифестацијом изворног народног стваралаштва у Срби-

Гошћа из Немачке, Вера Илић

ји, а директор Ју-Ес стил кречане у Кучеву, Матеј Перкинс, нагласио је да му је драго што већ другу годину присуствује смотри која постаје све боља и масовнија.

Љ. Настасијевић

МЕЂУНАРОДНИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ „ГАРАВИ СОКАК“ У ИНЂИЈИ

На извору поезије

Књижевни клуб „Мирослав Мика Антић“ у Инђији средином септембра организовао је 21. међународну песничку манифестацију „Гарави сокак“. На песнички конкурс јавило се 788 аутора из 19 земаља, а комисија у саставу Ненад Радош, књижевник, Никица Банић, књижевни критичар, и Јован Бодрожић, песник, одабрала је 374 песме и исто

толико аутора да буду заступљени у овогодишњој збирци „Гарави сокак“. Међу песницима доста их је из Срема – из Пећинаца, Купинова, Шимановаца, Лаћарка, Сремске Митровице и Инђије. У збирци су се нашли и песници чији је вид оштећен – Будимка Тошић и Драгана Дучић из Ужица, Сања Грубор из Пећинаца, Нада Бадрљјевић из Кикинде,

Лорјан Попи из Вршца, Игор Зорић из Зрењанина и Златомир Боровница из Инђије.

– За ове песничке сусрете чуло се широм света, па се с правом може рећи да је манифестација оправдала име. Ако бисмо се бавили статистиком, требало би много простора да се наброје све државе и градови до којих је стигло име Инђије и Ми-

ке Антића. Рећи ћемо само да ће овај зборник добити и учесници из Аустралије, САД, Канаде, Русије, Велике Британије, Немачке, Швајцарске, Холандије, Шведске, Француске, Норвешке, Бугарске. Радоваће му се и аутори из бивших југословенских република – истиче Ненад Радош, уредник књиге.

Збирка песама са овогодишње манифестације промовисана је у Великој сали Културног центра у Инђији, где је своје стихове говорило ви-

Интересовање надмашило очекивања

На овогодишњој смотри аграра у Крагујевцу, на 1.500 квадратних метара изложбеног простора, своје производе и услуге представило је око стотину излагача. Последњег дана манифестације додељени су пехари одгајивачима ситних животиња и свиња, а проглашен је и најлепши штанд сајма – изложбени простор предузећа „Котленик“ из Лађеваца, чији представници су као награду добили икону, дар града Крагујевца.

Одгајивачи крупних говеда сименталске расе из Удружења „Шумадија“ ор-

ганизовали су смотру најквалитетнијих грла, на којој су додељени пехари у три категорије – одгајивачима крава, првотелки и приплодних јуница. Награде су додељене и одгајивачима чија су грла однела победу у категоријама шампиона, прве и друге „пратиље“, а награђени су и најмлађи и најстарији одгајивачи говеда у Шумадији. Најлепшом колекцијом крава проглашена су грла Љубише Јовановића из Горњих Грбица код Крагујевца, из чије стаје је и ове године награђена најлепша јуница. Награде и признања

додељени су и одгајивачима голубова, живине и кунића, а пехари су припали и одгајивачима свиња.

Затварање Седмог шумадијског сајма пољопривреде у Крагујевцу обележио је културно-уметнички програм фолклорних друштава из села Бадњевац и Драгобраћа. „Шумадија сајам“ је овогодишњу смотру оценио највишом оценом, уз наду да ће наредни сајам аграра у Крагујевцу бити одржан у новој хали. Организатор манифестације био је град Крагујевац.

Милош Сантрач

Награђени добијају признања

За посетиоце сајма приређен је богат програм

ше од стотину песника из земље и иностранства. У програму је учествовао и Вељко Грујић Веца, који је говорио Антићеву поезију, и оркестар „Пријатељи“.

Из Културног центра учесници су се преселили у Клуб пензионера где су уз вечеру, пиће, музику и песму наставили дружење до касних сати. Песници радо долазе у Инђију јер ту их очекује топла добродошлица, искрена људска реч и велико гостопримство које пружа Књижевни клуб „Мирослав Мика Антић“

на челу са неуморним и предизумљивим председником, Златомиром Боровницом.

По завршетку манифестације многи од учесника желели су да изнесу своје утиске:

– Све је изванредно организовано. Одзив је био одличан, много је песника дошло и, што је најдивније од свега, дошли су аутори из читавог света. То ме јако радује – с поносом је истакла Јасмина Хањалић, песникиња из Сарајева.

– Била је то прекрасна манифестација која ми се много допада – рекла је Славица

Урумова, песникиња из Скопља која има више објављених књига, а заступљена је и у многим зборницима.

Сафета Осмичић, песникиња из Холандије, истакла је да је специјално дошла на ову манифестацију:

– Задивљена сам организацијом и пресрећна сам што сам учесница. Први пут сам у Инђији, али надам се да ћу и даље долазити.

Гошћа из Цриквенице у Хрватској, Катица Тушински, такође је била одушевљена:

– У Инђији се осећам су-

пер, јер песници су чуђење овог света и мени је драго што сам међу њима да увеличам ову природбу. Захваљујем господину Златомиру Боровници који је уложио много напора да нас све окупи – рекла је она.

– И ја бих попут мојих колегиница похвалио манифестацију. Међутим, потребно је да песници прате догађања у писаној речи – нагласио је Анђелко Перовић из Марибора иза кога су већ четири објављене књиге.

Аца Банић

КИКИНДА

Кики у част

Део изложбе „Дарвин данас“

Остаци мамутице, једни од најзначајнијих у свету, изложени у Народном музеју у Кикинди, откривени су пре четрнаест година у глинокопу у близини овог града. Пре неколико године израђена је и пластична реплика те мамутице коју су деца назвала Кика. Ове године у њену част одржан је четврти Мамутофест.

Та дечија манифестација током два дана трајања об-

јединила је двадесетак приредби. Васпитачи и најстарије групе предшколаца су реализовали креативну радионицу „Мамут арт“, а посетиоци су могли да разгледају изложбу „Уметност и рециклажа“, „Археолог као детектив“ и „Дарвин данас“ – посвећену стогодишњици рођења овог научника. Учесници Мамутофеста забавили су се и друштвеном игром „Мамутска авантура“, намењеном буду-

Хиљаду једна честитка за Кики

Буквално баш мамутска укрштеница

ћим истраживачима и љубитељима праисторијских животиња. „Квиз из доба јуре“

проверио је основно знање ученика о геологији, палеонтологији, биологији и археологији.

Посебно интересовање посетилаца изазвала је мамутска укрштеница састављена од 150 скандинавки на тему „Кикиндски мамут“, коју су сачинили најпознатији енигматичари овог региона на српском, словеначком, македонском, италијанском и енглеском језику. Ова дословно мамутска укрштеница садржала је 18.000 поља и била је дуга 60 метара.

Са Мамутофеста млади су упутили и 1001 честитку за Кики.

С. Завишић

СТАРА ПАЗОВА

Широко и хумано срце

Удружење хранитељских породица „Широко срце“ у Старој Пазови постоји пет година. Више од тридесет породица прихватило је децу без родитељског старања и труде се да им улепшају детињство и да их изведу на прави пут. Од Мартина Сладока, председника поменутог удружења, сазнали смо да се хранитељске породице и деца окупљају последње суботе у месецу, да се друже и организују излете. Труде се да деци укажу да нису сама и да им колико-толико замене родитељски дом. У Старој Пазови је још десетак породица које немају децу на смештају а завршиле су обуку.

Међу овом децом је неколико са посебним потребама и њима се

посвећује већа брига. „Широко срце“ има изванредну сарадњу и са Центром за социјални рад у Старој Пазови.

Међу педесеторо деце која су смештена у хранитељске породице је и осмогодишњи Душан, одличан ученик другог разреда, који је топли дом и другу

маму пронашао у породици Катке Варени, мајке два одрасла сина.

– Супруг и ја смо се договорили пре шест година да и ми узмемо једно дете да му пружимо љубав и да га васпитавамо. То би могао свако ко воли децу – каже Катка.

Душан не познаје своју биолошку маму, али зато је ту његова друга мама коју он тако и зове и која се труди да му заиста то и буде.

А. Банић

Душан са новом породицом

УЖИЦЕ

Захвалност за слободу

Полагањем цвећа на спомен-обележја и одавањем поште палим српским ратницима у ратовима од 1912. до 1918. године, уз дужну захвалност за слободу, у свим општинама Златиборског округа обележен је достојанствено 15. септембар – Дан пробоја солунског фронта, пре 92 године, у чему је српска војска одиграла једну од главних улога. Комеморативним скуповима присуствовали су чланови и симпатизери борачких организација, потомци ратника из Првог светског рата, представници локалне самоуправе, политичких партија, свештенство Српске православне цркве и многобројни грађани.

Са свих скупова упућена је порука младим генерацијама да „онај ко не познаје своју историју, нема ни своју будућност“.

М. П.

КРАГУЈЕВАЦ

Хуманитарни ватерполо турнир

У организацији крагујевачког Удружења секретарица, а под покровитељством града Крагујевца, на Градским базенима одржан је хуманитарни ватерполо турнир. Приход са турнира намењен је породици Вујичић из крагујевачког насеља Мале пчелице, која живи на ивици егзистенције.

На турниру се такмичило осам екипа, а организацију су помогли Спортски центар „Младост“ и волонтери Градске организације Црвеног крста. Прикупљено је око 56.000 динара, а сав новац биће предат Ружици Вујичић која се од смрти супруга 2004. године сама са тројицом синова бори за преживљавање. Удружење секретарица је раније за ову породицу обезбедило рачунар, што је била велика жеља најмлађег сина Богдана, али је то далеко од свега онога што Вујичићима недостаје.

М. С.

Братислав Здравковић, председник Удружења

ЛЕСКОВАЦ

Једнократна помоћ члановима Удружења

Удружење пензионера Лесковца доделило је својим члановима једнократну новчану помоћ од 1.000 динара за куповину робе у локалним продавницама. По речима Братислава Здравковића, председника овог удружења, помоћ је добило 750 пензионера, а средства су прикупљена од чланарине, која месечно износи 15 динара.

– Лесковачко удружење тренутно има 7.000 чланова. У општини живи око тридесет хиљада, а у Јабланичком округу четрдесетак хиљада пензионера свих категорија. Поред ове акције, истовремено спроводимо још једну – наши чланови имаће могућност да купе пакете сухомеснатих производа од десет килограма које ће плаћати у шест рата – истиче агилни председник лесковачких пензионера, Братислав Здравковић.

Многи пензионери у овом крају живе у тешким условима, често усамљени и болесни. Већина њих има скромна примања и зато им је сваки вид материјалне помоћи драгоцен. Због тога су и најновије акције добиле широку подршку свих чланова ове организације.

Д. К.

Седиште Општинске организације

Радиша Манојловић и Миња Здравковић

ЛАПОВО

Деда и унука пчелари

Радиша Манојловић (64), железнички пензионер из Лапова, некадашњи надзорник локомотива, и његова унука Миња Здравковић (9), ученица трећег разреда основне школе, познати су пчелари у овој шумадијској варошици и редовни учесници манифестација меда на Ташмајдану.

– Пре одласка у пензију заинтересовао сам се за пчеле и сада имам 30 кошница. Од укућана – супруге Оливере и кћерки Светлане и Слађане, једино ми помаже унука Миња. 'Ајде, деда, да идемо да гледамо пчеле, опомиње ме. А при сељењу кошница помажу ми и пријатељи Илија и Јовица – каже деда Радиша.

Унука Миња с поносом додаје да је интересују пчеле и да је једина у одељењу која пчелари, а воли и да једе мед.

Ј. Н.

ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ

Изборна скупштина пензионера

На недавно одржаној Изборној скупштини пензионера Горњег Милановца за новог председника Удружења изабран је Радош Раковић, за потпредседника Богољуб Вучићевић, а изабрано је и једанаест чланова Општинског и три члана Надзорног одбора. У извештају о четворогодишњем раду Удружења пензионера наглашено је да је ова организација сваке године из општинског буџета добијала значајну донацију.

У овој организацији кажу да су се сваке године трудили да чланству помогну на различите начине – слањем на бањско лечење, набавком прехранбених производа, организацијом многобројних излета и дружења, а из општине је стигло обећање да донације ни убудуће неће изостати.

Р. Д.

БЕЛА ЦРКВА

Уметност против рата

Поводом Светског дана мира недавно је у Белој Цркви, на иницијативу мр Данијеле Јовановић, организован пројекат на тему „Уметност против рата“. Циљ пројекта био је упознавање деце са Светским даном мира и његово уметничко виђење, а учествовали су ученици ОШ „Марко Стојановић“ из Врачевог Гаја код Беле Цркве.

Ученици су у раду користили једноставне технике, цртеже, сликање и спонтане инсталације, што их је још више мотивисало. Пројекат је успешно спроведен и објављен на друштвеној интернет мрежи фејсбук, као један од првих у свету.

Сл. К.

СТАРА ПЛАНИНА

Зајечарци на Бабином зубу

Удружење пензионера Зајечар често организује излете и међусобна дружења, па су недавно, за стотинак својих чланова, уприличили и једнодневни излет до Бабиног зуба на Старој планини.

По топлом септембарском сунцу пензионери су, предвођени водичем Туристичке организације Књажевац, обилазили планину у околини Бабиног зуба, на 1.700 метара надморске висине.

Поред шетње дивним планинским крајоликом очуване и незагађене природе, зајечарски ветерани су разгледали део већ изграђених жичара, ски-стаза, и брали клеку и боровницу. Обишли су, такође, и градилиште на Јабучком равништу где ниче комплекс од три хотела као део будућег великог скијашког центра. Изградњу финансира Шпанија а комплекс треба да буде готов у наредне две године.

Т. В.

РУМА

Сликарска колонија

У Геронтолошком центру „Срем“ одржана је дванаеста сликарска колонија на којој је учествовало седамнаест уметника из Сремске Митровице и Руме. Колонију под називом „На крају лета“ ова установа је организовала да би стара лица која у њој бораве могла да прате стварање и настанак уметничких дела.

Геронтолошки центар је и овога пута сликарима обезбедио материјал за рад, а они су на крају колоније овој установи поклонили слике које ће красити њене просторије.

Д. Р.

РАЧА

Сусрет уметница

Општина Рача је ове године била покровитељ традиционалног Летњег кампа, који је окупио петнаест чланица удружења ликовних уметника централне Србије. Домаћин уметницама из Крагујевца, Тополе, Јагодине и Рековца била је Женска креативна радионица која ради при рачанском Културном центру.

Седмодневна креативна окупљања резултирала су изложбом у Културном центру у овој шумадијској варошици, која је објединила ручне радове, класичне сликарске и графичке технике, али и радове у стаклу и керамици.

Општина Рача је чланицама ликовних удружења централне Србије обезбедила смештај и материјал за израду уметничких дела.

М. С.

ЛАПОВО

Братимљење железничара

Поводом Дана железничара Србије и 126. годишњице пуштања у саобраћај пруге Београд – Ниш, Павле Тутулић, председник Удружења железничких пензионера града Београда, и Мирослав Николић, председник Удружења пензионисаних железничара Лапова, потписали су у овој шумадијској варошици Повељу о братимљењу.

Према речима Мирослава Николића, потписани споразум о братимљењу изражава вољу за сарадњом железничких пензионера Београда и Лапова и њихову жељу да се међусобни односи сваког дана и у свакој прилици развијају у духу братства толико цењеног у српском народу.

Ј. Н.

ПРОКУПЉЕ

Излети по позиву

Организација пензионера у Прокупљу одавно је премашила овогодишњи план излета. Било је предвиђено да се организује осам, а већ је реализовано петнаест излета. План је пребачен из жеље да се обиђу сва значајнија места у Србији, па је тако и недавни излет био прилика да се посети манастир Раваница и уприличи дружење са пензионерима Браничевског округа.

– Био је то сусрет пензионера Браничева, а једино су наши чланови били гости ван овог округа – каже председник прокупачких пензионера, Мирољуб Коцић, објашњавајући да је план излета, између осталог, пребачен и због многобројних позива других удружења из Србије.

По његовим речима, успешан рад прокупачке организације, о коме често пише „Глас осигураника“, побудио је интересовање других удружења да сарађују и да се друже са Прокупчанима, тако да врло често стижу и позиви у госте.

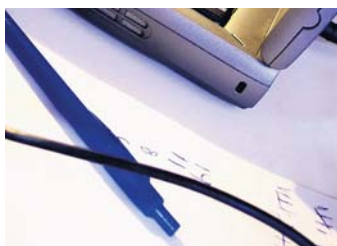
Са последњег излета у Раваницу

– Један такав позив пензионера Грачанице изродио је братимљење наша два удружења. Недавно су стигла три нова позива пензионерских организација из Панчева, Великог Градишта и Смедеревске Паланке, па ће Прокупчани бити њихови гости у првој половини октобра – каже Мирољуб Коцић.

Пензионери из Прокупља су, између осталог, ове године посетили Врњачку и Сијаринску Бању, Грачаницу, Лесковац, Чачак и многа друга места.

Ж. Д.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Апел хроничног болесника

Обраћам вам се с молбом да објавите ово моје писмо јер знам да нисам једини који има овај проблем већ нас има много, па рачунам ако почне више да се говори и пише о њему можда ће на неки начин да се реши, или бар ублажи.

Ево о чему се ради: пошто болујем од неколико болести, пијем дванаест врста лекова и плус свакодневно примам инјекције инсулина. Веома ми је тешко, а постаје све теже то што сваког месеца морам да идем код лекара и чекам да бих дошао до својих лекова без којих ми нема живота. Јер, прво и прво, морам лично или телефоном да закажем пријем код лекара. И поред тога, најмање сат времена проведем у чекаоници док не уђем у ординацију. Кад коначно уђем, лекару треба времена да ми испише све те рецепте, а онда на шалтеру код сестре проведем у реду неко време, па још толико док она испише све што треба и овери их. Најзад станем у ред у апотеци па, зависи од среће, бар пола

сата прође док коначно не добијем лекове и понесем их кући.

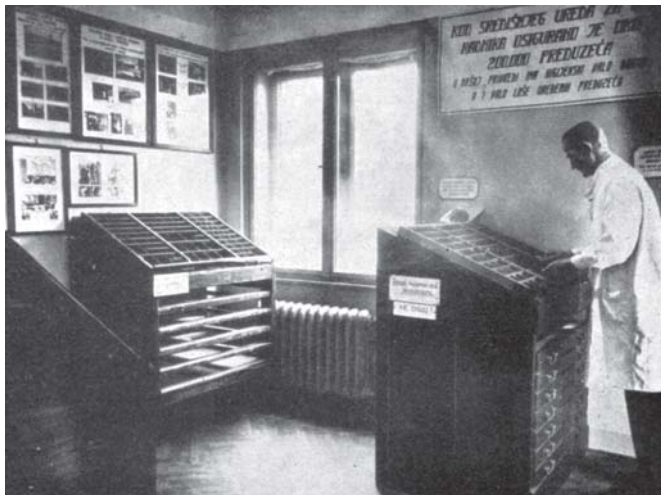
Чуо сам да негде постоје и неке одлуке да се уведе одређено време за издавање лекова хроничним болесницима и да се тако скрати поступак, јер ми смо болесни, зато пијемо толико лекова, па нам је тешко да толико времена проводимо у редовима. Чујем да неки домови здравља имају и ту могућност да онај ко је хронични болесник само позове једном месечно, лекар му пропише његове лекове, стави рецепте у картон, на шалтеру их овере и само га обавесте када да дође по њих.

Зато и пишем све ово надајући се да ће неко од одговорних да прочита и можда смисли неки начин на који ће нама који имамо оволико здравствених проблема да олакша и омогући да бар не проводимо цео дан по лекарским ординацијама и апотекама сваког месеца, а доволно нам је тешко и да само одемо до тамо.

Чедомир Ранђеловић
Ниш, Пиротска 14

Некад и сад

Пред новим задацима

Задржаћемо се на проблему организације лекарске службе, јер је то проблем који је од општег интереса како за лекаре осигурања, тако и за лекаре ван осигурања. То питање интересује и наше болеснике, представнике радника и послодавца у самоуправи Средишњег уреда за осигурање радника и свих његових месних органа. Сви који искрено желе добро радничком осигурању траже најбоље, најзгодније и најпрактичније решење проблема организације лекарске службе, јер је то камен темељац на коме почива зграда осигурања у случају болести и несреће. Од повољног решења тога проблема зависи цео морални и материјални успех радничког осигурања.

(Радничка заштита, број 7-8, 1937, Загреб)

Обиман и одговоран посао

Сектор за медицинско вештачење Фонда за пензијско и инвалидско осигурање обезбеђује јединствену примену критеријума за оцену радне способности, стара се о ажурности послова вештачења на подручју Фонда, обавља вештачење о радној способности, телесном оштећењу, потреби за туђом негом и помоћи и другим чињеницама од значаја за права из ПИО, вештачи по међународним уговорима, обавља функционалну дијагностику и друге послове. У Фонду ПИО раде лекари чији је посао изузетно одговоран и обиман, тим пре што је број вештачења које дневно обаве у константном порасту. У порасту су такође и врсте вештачења које обављају. Фонд ПИО и Национална служба за запошљавање од средине јула ове године вештаче и радну способност и могућност запослења или одржања запослења особа са инвалидитетом. Фонд ПИО обавља послове вештачења за потребе НСЗ која доноси решење на основу налаза, мишљења и оцене Комисије органа вештачења Фонда.

Ј. О.

Недовољно за старосну пензију

? Марија И. – Лозница: Имам 50 година. Отац ми је плаћао доприносе за ПИО по основу пољопривреде где имам 13 година стажа, од 1986. до 1999. године. По другом основу имам још 10 месеци стажа уписаног у радну књижицу. Сада се налазим у иностранству где повремено радим и сазнала сам да се уплаћује мањи допринос за ПИО. Каква су моја права по овом досадашњем основу осигурања и да ли ћу имати права кад навршим године старости да остварим пензију и без стажа у иностранству?

Одговор: Према Вашем казивању, Ви у Србији имате непуних 14 година стажа осигурања, што је недовољно за признавање права на старосну пензију када навршите 60 година живота. По сада важећим прописима, неопходно би било да имате најмање 15 година стажа осигурања. Уколико Србија има Споразум о социјалном осигурању са државом у којој сада радите повремено, није никакав проблем да Вам се призна право на пензију са тим стажом, наравно под условом да укупан стаж износи 15 година. Уколико пре навршених 60 година живота случајно код Вас

настане потпун губитак радне способности, можете у Србији остварити право на инвалидску пензију и без стажа из иностранства, јер је за то довољно и пет година стажа осигурања. Уколико се вратите у Србију и будете лице ван осигурања, можете се укључити у осигурање по члану 15 Закона о ПИО и уплатом доприноса на изабрану основицу допунити стаж до 15 година стажа осигурања да бисте, када навршите 60 година живота, могли да остварите право на старосну пензију. Све ово наравно под условом да и у том моменту остану на снази важећи прописи.

Прерачун новог износа пензије

? З. С. – Београд: У децембру 2001. године сам отишао у старосну пензију са 37,5 година стажа. У међувремену сам остварио преко 40 година стажа по два основа – као незапослени оснивач привредног друштва и као запослени у сталном радном односу у истом ДОО. Уколико бих покренуо поступак за прерачун пензије на пуни стаж, да ли би се применио обрачун пензије од најповољнијег десетогодишњег просека зарада или целокупног радног стажа, како је у примени од 10. 3. 2003. године?

Одговор: За случај да поднесете захтев за прерачун новог износа пензије са пуним пензијским стажом, нов износ пензије би се прерачунао тако што би се на стари износ пензије додале основице на које сте плаћали допринос, као и стаж остварен после пензионисања. Са овим основицама и стажом пензија се обрачунава по новим прописима, тј. не обрачунава се нови најповољнији десетогодишњи просек од кога би се одредила пензије са 85 посто, јер сте навршили

пун пензијски стаж. Из искуства можемо да Вам кажемо да је нови обрачун пензије, када је пензија прво остварена по старим прописима, па прерачуната са стажом и зарадама или основицама по новим прописима, увек повољнији од затеченог износа пензије, што није увек случај када се прерачунава пензија која је већ остварена по новим прописима. За случај да је нов износ пензије неповољнији, остаје на снази старо решење по коме се и надаље исплаћује пензија.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Право на пензију

? Чедо Станковић – Владичин Хан: Рођен сам 3. 10. 1951. године. Непрекидно сам радио у фабрици 38 година, а поред тога сам провео и шест месеци на ратишту. Потичем из сиромашне породице, од десете године радим и осећам се исцрпљено и немоћно. Молим Вас, која су моја права, када бих ја могао да остварим право на пензију и која документа треба да предам да бих остварио то право?

Одговор: Вама је неопходно да радите још две године јер немате довољно година живота за остваривање права на старосну пензију. Тренутно је за мушкарца потребно да има 64 године и шест месеци живота за одлазак у пензију. Како Ви немате ни 60 година живота, а убрзо пуните 40 година стажа, нужно би било да радите још две године, док не навршите 40 година стажа осигурања. Стаж остварен на ратишту се не рачуна у потребан стаж осигурања од 40 година јер се ради о посебном стажу који се само додаје за обрачунавање висине пензије. Исцрпљеност и немогућ-

ност постизања одређених резултата рада нису довољни за процену радне способности, због чега би Вам се одобрила инвалидска пензија. Најбрже до пензије је остваривање 40 година стажа осигурања, уз напомену да је неопходно утврдити да је за све време рада послодавац уплаћивао доприносе за пензијско и инвалидско осигурање. За случај да не остварите потребан стаж, преостаје Вам да чекате 65 година старости. У случају да Вам радни однос престане, на пример као технолошком вишку, потребан стаж можете остварити и преко Националне службе за запошљавање.

Без средстава за живот

? Томислав Сарић – Ваљево: Радио сам у фабрици Термопласт Зорка 30 година. После приватизације је послодавац је све раднике старије од 50 година послао на биро. Ја сам тамо примао новчану накнаду до 23. 11. 2009. године и од тада немам никаква права јер су ми рекли да чекам године старости да бих остварио пензију. Шта да радим и која су моја права? Болујем од ангине пекторис, имам висок крвни притисак, а немам никаква примања. После мог поштеног рада избачен сам на улицу.

Одговор: Нажалост, за остваривање права на старосну пензију Вама ће бити потребно да навршите 65 година живота по Закону о ПИО, и ту нема помоћи. До тада, као незапослено лице можете остварити само инвалидску

пензију ако се за то стекну услови, тј. ако код Вас наступи потпуни губитак радне способности. За остваривање неких других права можете се обратити само центру за социјални рад надлежном по месту пребивалишта.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	МЕСТО ПРИСТАЈАЊА БРОДОВА	ГОСТИОНИ- ЧАР	ЦИРКУЛА- ЦИЈА	УПИТНА РЕЧ	ИМЕ ИТА- ЛИЈАНСКОГ ПЕВАЧА, ГОБИЈА	ВРСТА РИБАРСКЕ МРЕЖЕ (МН.)	ГРАЂАНСКА ЛИЦА
КОЛАЦ У ПЛОТУ							
ГМИЗАВЦИ							
РАНИЗИ ГОЛМАН, БЛАГОЈЕ							
ТРОЦИФРЕНИ БРОЈ				ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА			
УКРАСНО ДУГМЕ НА НАРОДНОЈ НОШЊИ				ВРСТА ГУШТЕРА	СИМБОЛ ИЛИНИЗУМА ЈАВИТИ СЕ ЗА НЕШТО		
СИМБОЛ АРГОНА			ОЗНАКА Н. ПАЗАРА ПРИВИДНА БЕСМИСЛИЦА			ОЗНАКА ИН- ТЕНЗИТЕТА ДЕСЕТО СЛОВО	
НАПРЕЗАЊА							УПЛИВ НА НЕЧИЈИ РАД
ПРАСТА- НОВНИЦИ ИТАЛИЈЕ						СИМБОЛ УРАНА	
СКУП МУСЛИ- МАНСКИХ ЗАКОНА						ВОЂЕ КОЗАКА	
ОСОБЕ НА КОЈЕ ЈЕ ИС- ПОСТАВЉЕНА МЕНИЦА							
ОЗНАКА ЕНЕРГИЈЕ		РАНИЗИ КОШАРКАШ, ВЛАДЕ СУМПОР					
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ЗАЧИН ЗА ЈЕЛО ИНСЕРТ, ИЗВАДАК			ИМЕ ПЕВАЧИ- ЦЕ СУМАК ДРЖАВА У ЕВРОПИ			
СИМБОЛ КИСЕОНИКА		СТ. ИМЕ КИНЕ ПРОСТОРИЈА ЗА ЖИТО					
ИМЕ ГЛУМЦА ХОФМАНА							ФОЛК ПЕВАЧИЦА, ВЕСНА
ЛУМЕН (СКР.)			КРАЈ У САУД. АРАБИЈИ ОБЛАСТ У ИРСКОЈ				
КРАЈ УЗ МОРЕ (МН.)						ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ УЗВИК: ЕВО, ЕНО	
ДРЖАВА У АФРИЦИ					ЕВЕНТУАЛНО (СКР.) СИМБОЛ ЕРБИЈУМА		
МАЂА АРИЈА							
ГРЧКО ОСТР- ВО У ЈУЖНИМ СПОРАДИМА							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: пристан, реглете, стрепен, тратина, оч, над, бв, д, о, рибилов, изорати, Тодорић, Крит, р, о, Чегар, смејање, токајац, р, и, и, банатит, ивовина, Ната, от, о, алаво, Марибор.

Миленко Косановић

Доскоци

Нема код нас расне нетрпељивости. Имамо непријатеље свих боја.

Имамо непроверене пријатеље, али су нам зато непријатељи проверени.

Кад год им пружимо руку, добијемо врућ кромпир.

Слику о нама често праве неуки фотографи.

Сви наши политички противници могу да се сликају. За досије.

Тајкуни су наше највеће богатство.

Ми смо поносан народ. Фали нам само парада.

Одлазе нам генерације које долазе.

Раде Ђерговић

Лековите мисли

Не пијем млеко, али ми често због цене млека – прекипи.

Баш добро што је стигло уље из робних резерви. Уплашио сам се да због несташнице уља нећу више моћи да – подмазујем.

Једна аномалија – цене нам преко целе године цветају.

Осионост је зло сујете.

Стварност често поједе логику.

Живот је као позориште. Боље се пролази само ако имаш – маску.

Контраст је кад безлични људи кажу како дају лични пример.

Каријериста у колима на мењачу нема – рикверц.

Кад потрошите паре, углавном и пријатељи – испаре.

Душан Старчевић

Дејан Папаковић

Да ли сте знали ...

... да се сваког минута на Земљи исече шуме у величини фудбалског терена?

... да свака тона прикупљене и обрађене отпадне хартије спасе бар два дрвета?

... да је платан који се налази испред Конака кнеза Милоша у београдском парку Топчидер стар око 180 година, и да његове гране држи 17 металних стубова?

... да, према сазнањима стручњака Светске здравствене организације, најзагађенији ваздух имају следећи престони градови: Њу Делхи са 294 дана годишње, потом Пекинг са 272 дана и Техеран са 174 дана?

... да би пластичне кесе у земљама Европске уније требало да буду забрањене ове године?

Иначе, разградња једне пластичне кесе траје и до четири-сто година.

... да у Холандији можете платити казну уколико не узмете корпу у супермаркету?

... да се на Исланду бакшиш доживљава као увреда?

... да је хокеј на леду најбржа екипа на игра? Пак по леду лети

брзином од 190 километара на сат. У хокеју на трави лоптица се креће нешто спорије, 160 километара на сат.

... да је „Прохујало с вихором“ једини филм о грађанском рату без иједне сцене битке? То је истовремено и филм за који се верује да је најгледанији у историји кинематографије – процењује се да га је гледало више од пола милијарде људи.

